Paneli këshillëdhënës për të drejtat e njeriut
Building D, UNMIK HQ, Prishtinë/Kosovë | E-mail: hrap-unmik@un.org | Tel: +381 (0)38 504-604, ext. 5182

MENDIM

Data e miratimit: 29 maj 2014

Lënda nr. 339/09

Zllatana MILLANOVIQ

kundër

UNMIK-ut

Paneli Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut, i mbledhur më 29 maj 2014, me pjesëmarrjen e këtyre anëtarëve:

Z. Marek Nowicki, kryesues
Znj. Christine Chinkin
Znj. Françoise Tulkens

Të ndihmuar nga

Z. Andrey Antonov, zyrtar ekzekutiv

Pasi mori parasysh ankesën e lartpërmendur, e parashtruar në pajtim me nenin 1.2 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, të datës 23 mars 2006, mbi themelimin e Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut,

Pas shqyrtimit të vëmendshëm, paraqet gjetjet dhe rekomandimet si në vijim:

I. PROCEDURAT PARA PANELIT

1. Ankesa është paraqitur më 18 gusht 2009 dhe është regjistruar më 4 dhjetor 2009.

2. Më 23 gusht 2011, për ankesën u njoftua Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm (PSSP)[1], lidhur me dhënien e komenteve të UNMIK-ut mbi pranueshmërinë e saj.

[1]Një listë me shkurtesa dhe akronime që përmban teksti mund të gjendet në Shtojcën e bashkëngjitur.

3. Si përgjigje, më 16 shtator 2011, UNMIK-u e informoi Panelin se ai nuk mund të ofronte komente për shkak të mosdisponueshmërisë së dosjeve hetimore.

4. Më 19 korrik 2012, Paneli i kërkoi Policisë së UNMIK-ut që të gjejë dosjen hetimore. Policia e UNMIK-ut dha një përgjigje më 25 korrik 2012.

5. Më 30 korrik 2012, Paneli kërkoi informata mbi gjendjen e hetimit nga Zyra e Qarkut e prokurorit publik (ZQPP) në Prishtinë. ZQPP e Prishtinës u përgjigj më 22 gusht 2012.

6. Më 30 gusht 2012, për ankesën u rinjoftua PSSP-ja lidhur me dhënien e komenteve të UNMIK-ut mbi pranueshmërinë. Më 19 nëntor 2012, Paneli pranoi përgjigjen e UNMIK-ut.

7. Më 6 dhjetor 2012, Paneli e shpalli ankesën të pranueshme.

8. Më 11 dhjetor 2012, Paneli ia përcolli vendimin e vet PSSP-së, duke kërkuar komentet e UNMIK-ut lidhur me bazueshmërinë e ankesës dhe gjithashtu kopjet e dosjeve hetimore relevante për rastin.

9. Më 1 prill 2014, PSSP-ja ofroi komentet e UNMIK-ut lidhur me bazueshmërinë e ankesës së bashku me dokumentacionin relevant.

10. Më 7prill 2014, ankuesja i dërgoi një letër Panelit, duke kërkuar të dhënat e freskuara mbi statusin e rastit.

11. Më 22 prill 2014, Paneli i kërkoi UNMIK-ut që të konfirmojë nëse hapja e dosjeve që kanë të bëjnë me lëndën mund të konsiderohet përfundimtare. Po të njëjtën ditë, UNMIK-u dha përgjigjen e vet.

II. FAKTET

A. Historiku i përgjithshëm[2]

12. Ngjarjet në fjalë ndodhën në territorin e Kosovës pas krijimit të Misionit të Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë (UNMIK-ut), në qershor të vitit 1999.

13. Konflikti i armatosur gjatë vitit 1998 dhe 1999, ndërmjet forcave serbe në njërën anë dhe Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK) dhe grupeve të tjera të armatosura të shqiptarëve të Kosovës në anën tjetër, është mirë i dokumentuar. Pas dështimit të përpjekjeve

[2]Referencat e nxjerra nga Paneli për të përcaktuar historikun e përgjithshëm përfshijnë: OSBE, "Siç është parë dhe treguar", vëll. 1 (tetor 1998 – qershor 1999) dhe vëll. II (14 qershor – 31 tetor 1999); raportet tremujore të Sekretarit të Përgjithshëm mbi Administratën e Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë; Raportet vjetore të Policisë së UNMIK-ut (2000, 2001); Qendra për të Drejtën Humanitare, "Rrëmbimet dhe zhdukjet e joshqiptarëve në Kosovë" (2001); Qendra për të Drejtën Humanitare, "Libër kujtimi për Kosovën" (htpp://www.kosovomemorybook.org); Zyra e UNMIK-ut për persona të zhdukur dhe mjekësi ligjore, Raport i Aktivitetit 2002-2004; Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut, *Behrami dhe Behrami kundër Francës* dhe *Saramati kundër Francës, Gjermanisë dhe Norvegjisë*, me numrat 71412/01 dhe 78166/01, vendimi i datës 2 maj 2007; Komisioni Ndërkombëtar për Personat e Zhdukur, "Situata në Kosovë: Një vlerësim" (2010); të dhënat e publikuara nga Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë, (në dispozicion në www.unhchr.org) dhe nga Kryqi i Kuq Ndërkombëtar (në dispozicion në http://familylinks.icrc.org/kosovo/en).

ndërkombëtare për të zgjidhur konfliktin, më 23 mars 1999, Sekretari i Përgjithshëm i Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut (NATO) shpalli fillimin e sulmeve ajrore kundër Republikës Federale të Jugosllavisë (RFJ-së). Sulmet ajrore filluan më 24 mars 1999 dhe përfunduan më 8 qershor 1999, kur RFJ-ja u pajtua t'i tërheqë forcat e veta nga Kosova. Më 9 qershor 1999, Forca Ndërkombëtare e Sigurisë (KFOR), RFJ-ja dhe Republika e Serbisë nënshkruan një "Marrëveshje Tekniko-Ushtarake" përmes së cilës u pajtuan mbi tërheqjen e RFJ-së nga Kosova dhe praninë e një force ndërkombëtare të sigurisë, pas miratimit të rezolutës përkatëse të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara.

14. Më 10 qershor 1999, Këshilli i Sigurimit i OKB-së miratoi Rezolutën 1244 (1999). Duke vepruar sipas Kapitullit VII të Kartës së OKB-së, Këshilli i Sigurimit i OKB-së mori vendim për vendosjen e pranisë ndërkombëtare të sigurisë dhe civile-përkatësisht të KFOR-it dhe UNMIK-ut, në territorin e Kosovës. Në pajtim me Rezolutën e Këshillit të Sigurimit nr. 1244 (1999), OKB-ja u ngarkua me kompetenca të plota legjislative dhe ekzekutive. KFOR-i u ngarkua për krijimin e "një ambienti të sigurt, në të cilin refugjatët dhe personat e zhvendosur mund të kthehen në shtëpi të sigurt" dhe përkohësisht të sigurojë "rendin dhe sigurinë publike", derisa prania ndërkombëtare civile të mund të marrë përsipër përgjegjësinë për këtë detyrë. UNMIK-u përbëhej nga katër komponentë apo shtylla kryesore të udhëhequra nga OKB-ja (administrata civile), Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë (ndihma humanitare, e cila u hoq në qershorin e vitit 2000), OSBE-ja (ndërtimi institucional) dhe BE-ja (rindërtimi dhe zhvillimi ekonomik). Secila shtyllë u vendos nën autoritetin e PSSP-së. Përmes Rezolutës së Këshillit të Sigurimit të OKB-së 1244 (1999), UNMIK-ut i jepet mandati që t'i "promovojë dhe mbrojë të drejtat e njeriut" në Kosovë në pajtim me standardet e njohura ndërkombëtarisht për mbrojtjen e të drejtave të njeriut.

15. Vlerësimet lidhur me ndikimin e konfliktit në shpërnguljen e popullatës shqiptare të Kosovës sillen prej përafërsisht 800,000 deri 1.45 milion. Pas miratimit të Rezolutës 1244 (1999), shumica e shqiptarëve të Kosovës, të cilët ishin larguar, apo ishin dëbuar me forcë nga shtëpitë e tyre nga forcat serbe gjatë konfliktit, u kthyen në Kosovë.

16. Në ndërkohë, pjesëtarët e komunitetit joshqiptar-kryesisht serbët, dhe jo vetëm ata, por edhe romët dhe myslimanët sllavë si dhe shqiptarët e Kosovës të dyshuar për bashkëpunim me autoritetet serbe, u bënë shënjestër e sulmeve shumë të përhapura të grupeve të armatosura të shqiptarëve të Kosovës. Vlerësimet e tanishme lidhur me numrin e serbëve të Kosovës të zhvendosur sillen përafërsisht prej 200,000 deri 210,000. Ndërsa shumica e serbëve të Kosovës dhe joshqiptarët e tjerë të Kosovës u larguan në Serbi dhe në vendet fqinje, ata që mbetën prapa u bënë viktima të vrasjeve sistematike, rrëmbimeve, mbajtjeve arbitrare, dhunës seksuale dhe asaj të bazuar në gjini, rrahjeve dhe frikësimit.

17. Megjithëse shifrat mbesin kontestuese, vlerësohet që më shumë se 15,000 vdekje apo zhdukje ndodhën si pasojë e drejtpërdrejtë e konfliktit të Kosovës dhe gjatë tij (1998-2000). Më shumë se 3,000 shqiptarë etnikë dhe rreth 800 serbë, romë dhe pjesëtarë të komuniteteve të tjera minoritare u zhdukën gjatë kësaj periudhe. Për më shumë se gjysmën e personave të zhdukur janë gjetur dhe identifikuar mbetjet e tyre mortore deri në fund të vitit 2010, ndërsa 1,766 gjenden ende si të zhdukur në listën e Komitetit Ndërkombëtar të Kryqit të Kuq (KNKK), sipas të dhënave të muajit tetor 2012.

18. Prej korrikut të vitit 1999, si pjesë e përpjekjeve për të rivendosur zbatimin e ligjit në Kosovë brenda kornizës së sundimit të ligjit, PSSP-ja u kërkoi vendeve anëtare të OKB-së që të mbështesin vendosjen brenda komponentit civil të UNMIK-ut, të policëve ndërkombëtarë prej 4,718 vetash. Policia e UNMIK-ut u ngarkua me kështillimin e KFOR-it mbi çështjet policore, derisa ata vetë të kenë numër të mjaftueshëm për të marrë krejt përgjegjësinë për zbatimin e ligjit dhe të punojnë drejt zhvillimit të Shërbimit Policor të Kosovës. Deri në shtator të vitit 1999, përafërsisht 1,100 policë ndërkombëtarë u vendosën në Kosovë në kuadër të UNMIK-ut.

19. Deri në dhjetor të vitit 2000, vendosja e Policisë së UNMIK-ut pothuajse përfundoi me 4,400 policë nga 53 vende të ndryshme dhe UNMIK-u kishte marrë primatin sa i përket përgjegjësisë për zbatimin e ligjit në të gjitha rajonet e Kosovës, përveç Mitrovicës. Sipas Raportit vjetor të Policisë së UNMIK-ut për vitin 2000, atyre u janë raportuar 351 rrëmbime, 675 vrasje dhe 115 dhunime për periudhën qershor 1999 - dhjetor 2000.

20. Për shkak të kolapsit të administrimit të drejtësisë në Kosovë, UNMIK-u në qershor të vitit 1999 themeloi një Sistem emergjent të drejtësisë. Ai përbëhej nga një numër i kufizuar gjyqtarësh dhe prokurorësh vendorë dhe ishte operacional derisa sistemi i rregullt i drejtësisë u bë operacional në janar të vitit 2000. Në shkurt të vitit 2000, UNMIK-u autorizoi emërimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve ndërkombëtarë, fillimisht në rajonin e Mitrovicës dhe më vonë në gjithë Kosovën, për të forcuar sistemin lokal të drejtësisë dhe për të garantuar paanësinë. Prej tetorit të vitit 2002, sistemi lokal i drejtësisë përbëhej prej 341 gjyqtarëve dhe prokurorëve vendorë dhe 24 ndërkombëtarë. Në janar të vitit 2003, Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së, duke i raportuar Këshillit të Sigurimit për zbatimin e Rezolutës 1244 (1999), sistemin e policisë dhe drejtësisë në Kosovë në atë kohë e definoi si sistem që "funksionon mirë" dhe "i qëndrueshëm".

21. Në korrik të vitit 1999, Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së i raportoi Këshillit të Sigurimit që UNMIK-u tashmë e konsideronte çështjen e personave të zhdukur si një shqetësim veçanërisht të madh për të drejtat e njeriut në Kosovë. Në muajin nëntor të vitit 1999, u krijua Njësiti për Personat e Zhdukur (NJPZH) brenda Policisë së UNMIK-ut, me mandat të hetojë vendndodhjen e mundshme të personave të zhdukur dhe/apo varrezave. NJPZH-ja, së bashku me Njësitin Qendror për Hetim të Krimit (NJQHK) të Policisë së UNMIK-ut, dhe më vonë Njësiti për Hetimin e Krimeve të Luftës (NJHKL), ishin përgjegjëse për aspektet penale të rasteve të personave të zhdukur në Kosovë. Në maj të vitit 2000, u krijua Komisioni për Gjetjen dhe Identifikimin e Viktimave (KGJIV), i udhëhequr nga UNMIK-u, për të gjetur, identifikuar dhe dorëzuar mbetjet mortore. Prej qershorit të vitit 2002, Zyra e sapoformuar për personat e zhdukur dhe mjekësi ligjore (ZPZHML) në Departamentin e Drejtësisë të UNMIK-ut (DDU), u bë autoriteti i vetëm i mandatuar për të përcaktuar vendndodhjen e personave të zhdukur, t'i identifikojë mbetjet e tyre mortore dhe t'ua kthejë ato familjes së të zhdukurit. Duke filluar nga viti 2001, në bazë të Memorandumit të Mirëkuptimit (MM) ndërmjet UNMIK-ut dhe Komisionit Ndërkombëtar për Persona të Zhdukur me seli në Sarajevë (KNPZH), i plotësuar nga një marrëveshje tjetër në vitin 2003, identifikimi i mbetjeve mortore u krye nga KNPZH-ja përmes testit të ADN-së.

22. Më 9 dhjetor 2008, përgjegjësia e UNMIK-ut në lidhje me policinë dhe drejtësinë në Kosovë përfundoi me Misionin e Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë (EULEX), i cili mori kontrollin e plotë operacional në fushën e sundimit të ligjit, pasi që kryetari i Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara më 26 nëntor 2008

(S/PRST/2008/44), nxori Deklaratën që mirëpriste angazhimin e vazhdueshëm të Bashkimit Evropian në Kosovë.

23. Po të njëjtën ditë, UNMIK-u dhe EULEX-i nënshkruan një MM mbi modalitetet dhe të drejtat dhe obligimet përkatëse që dalin nga transferimi prej UNMIK-ut tek EULEX-i, i lëndëve dhe dosjeve përkatëse të cilat përfshinin hetimet, ndjekjet penale në vijim dhe aktivitetet e tjera të ndërmarra nga prokurorët ndërkombëtarë të UNMIK-ut. Menjëherë pas kësaj, marrëveshje të ngjashme u nënshkruan në lidhje me dosjet e mbajtura nga gjyqtarët ndërkombëtarë dhe Policia e UNMIK-ut. Të gjitha marrëveshjet obliguan EULEX-in të sigurojë qasje nga UNMIK-u në dokumentet që ndërlidhen me veprimet që autoritetet e UNMIK-ut i kanë ndërmarrë më parë. Në periudhën 9 dhjetor 2008 deri më 30 mars 2009, të gjitha dosjet me lëndë penale të mbajtura nga DD i UNMIK-ut dhe Policia e UNMIK-ut, iu dorëzuan EULEX-it.

B. Rrethanat që ndërlidhen me vrasjen e z. Krsto Millanoviq

24. Ankuesja është e veja e z. Krsto Millanoviq.

25. Ankuesja deklaron se më 25 qershor 2000, burri i saj së bashku me dhëndrin e tyre, z. I.S., shkuan që t'i marrin disa gjëra nga shtëpia e tyre në Fushë-Kosovë, e cila ishte e pabanuar në atë kohë. Gjatë kthimit, në automjetin me të cilin po udhëtonin të dy, ishte shtënë nga një "shqiptar" i panjohur. Z. Krsto Millanoviq pësoi lëndime të rënda dhe vdiq në spitalin e Fushë-Kosovës menjëherë pas kësaj. Z. I.S., i cili ishte duke vozitur automjetin mori lëndime të lehta.

26. Data dhe koha e vdekjes konfirmohen në një dokument të shkruar me dorë, të vulosur me një vulë të rrumbullakët të Shtëpisë së Shëndetit në Fushë-Kosovë, me sa duket të përgatitur nga mjeku në detyrë në atë klinikë më 25 qershor 2000. Në dokument thuhet se z. Millanoviq vdiq në orën 13:30, më 25 qershor 2000, nga plagët e shkaktuara nga arma e zjarrit. Sipas dokumentit të njëjtë, trupi do të transportohej për në Beograd për autopsi dhe varrim. Vdekja e burrit të ankueses gjithashtu u konfirmua në një kopje të certifikatës të vdekjes, të lëshuar më 12 korrik 2000 nga Zyra e regjistrit civil e Komunës së Fushë-Kosovës, në atë kohë e zhvendosur në Serbi.

27. Ankuesja gjithashtu ofron një kopje të deklaratës së z. I.S., e regjistruar më 28 nëntor 2003 nga zyrtarët e Ministrisë të Punëve të Brendshme të Serbisë (MPB). Z. I.S. qartësoi se më 25 qershor 2000, ai dhe vjehrri i tij ishin së bashku në një automjet "Fiat 1300", si dhe z. L., i cili u pajtua që të ndihmojë në marrjen e gjërave personale nga shtëpia e z. Krsto Millanoviq (Rruga "NikollaTeslla", 18) me mikrobusin e tij dhe u nisën drejt Fushë-Kosovës. Rreth orës 12:30, pasi e kishin ngarkuar mikrobusin, ata u nisën pët t'u kthyer prapa për në Graçanicë. Z. L. Në mikrobusin e tij të mbushur me gjësende shtëpiake voziti i pari, dhe z. I.S. (duke vozitur) dhe z. Krsto Millanoviq (në karrigen e parë të udhëtarit) e përcollën me veturën e tyre, rreth 100 metra. Rreth 200 metra pasi ata u nisën, ndërsa akoma ishin në rrugën e njëjtë, një person shqiptar, rreth 30 vjeçar, që kishte të veshur këmishë të zezë dhe me një revole doli para veturës së tyre dhe filloi të gjuajë në z. Krsto Millanoviq. Z. I.S. mendoi se kishte së paku shtatë të shtëna. Z. I.S. nuk e ndali veturën dhe voziti drejt "Spitalit rus" në Fushë-Kosovë. Z. Krsto Millanoviq u shpall i vdekur me të arritur atje. Më vonë në mbrëmjen e ditës së njëjtë, trupi i z. Krsto Millanoviq u transportua për në Beograd, për t'iu bërë autopsia. Ai u varros më 27 qershor 2000 në varrezat

ortodokse “Bezhanijska Kosa”. Z. I.S. gjithashtu deklaroi se vendi i krimit ishte kontrolluar atë ditë nga Policia e UNMIK-ut dhe KFOR-i.

28. Informata e njëjtë është e përmbledhur në një kallëzim penal të MPB-së, nr. KU 16703, gjithashtu i datës 28 nëntor 2003, drejtuar ZQPP në Prishtinë, të zhvendosur në Serbi. Një kopje e këtij kallëzimi gjithashtu është ofruar nga ankuesja.

29. Ankuesja gjithashtu i ofroi Panelit një kopje të një materiali të shtypur, pa datë, nga baza e dhënave me informata penale e Policisë së UNMIK-ut, në lidhje me lëndën nr. 2000-TC-1059. Në të është regjistruar se e shtëna që shkaktoi vdekjen e z. Krsto Millanoviq ndodhi më 25 qershor 2000, në orën 13:25, dhe se ajo i ishte raportuar policisë në orën 14:40, të njëjtën ditë. Baza e të dhënave gjithashtu i referohet z. I.S. si viktima e dytë. Në këtë formular nuk ka asnjë informatë për të dyshuar. Statusi i rastit paraqitet si “i mbyllur” dhe “I referuar për ndjekje penale.”

30. Ankuesja informon Panelin se megjithëse çështja ishte hetuar nga Policia e UNMIK-ut, dhe ajo i ishte raportuar gjithashtu Ministrisë të Punëve të Brendshme të Serbisë (MPB), e cila nga ana e saj ia raportoi çështjen Zyrës së prokurorit serb për krime të luftës në Beograd, deri më tani ajo nuk ishte informuar rreth rezultatit të hetimit. Ajo gjithashtu deklaron se, pasi nuk kishte asnjë informatë rreth hetimit, ajo u ankua në organe të ndryshme, por nuk ofron detaje se kur dhe cilave organe u ishte ankuar.

C. Hetimi

31. Në rastin aktual, Paneli pranoi nga UNMIK-u dokumentet hetimore të mbajtura më parë nga Policia e UNMIK-ut dhe ZQPP në Prishtinë, të cilat ishin lëshuar nga ZQPP me kërkesën e UNMIK-ut. Në përgjigje të kërkesës së Panelit, më 22 prill 2014, UNMIK-u i konfirmoi Panelit se nuk janë marrë më shumë dokumente relevante në lidhje me këtë rast.

32. Për sa i përket publikimit të informatave që përmbajnë dosjet, Paneli rikujton që UNMIK-u i ka vënë në dispozicion dosjet për hetim për t’u shqyrtuar nga Paneli nën një zotim për konfidencialitet. Në lidhje me këtë, Paneli duhet të qartësojë që megjithëse vlerësimi i dosjes aktuale rrjedh nga një shqyrtim i plotë i dokumentacionit në dispozicion, vetëm informata të limituara që ekzistojnë aty janë publikuar. Prandaj, një përmbledhje e hapave të ndërmarrë nga autoritetet e hetuesisë është dhënë në paragrafët në vijim.

Hetimi nga Policia e UNMIK-ut

33. Pjesa e dosjes që pasqyron veprimin e policisë fillon me një raport të udhëheqësit të ndërrimit të patrullës të Policisë së UNMIK-ut nga Stacioni i Policisë në Fushë-Kosovë, i datës 25 qershor 2000, i cili ofron një përmbledhje të veprimeve të njësiteve të patrullës së policisë në lidhje me të shtënat.

34. Sipas atij raporti, automjeti i patrullës së Policisë së UNMIK-ut u ndal nga njerëzit afër “Spitalit rus” në Fushë-Kosovë, të cilët i treguan policisë për incidentin. Patrulla gjithashtu vërejti një automjet të bardhë “Zastava” të dëmtuar, të parkuar afër spitalit. Ata mësuan më tutje se një person, z. Krsto Millanoviq, ishte vrarë, ndërsa tjetri, z. I.S., kishte pësuar lëndime të lehta trupore. Patrulla e çoi viktimën që mbijetoi te vendi ku ndodhi e shtëna; viktima që mbijetoi sqaroi se ata ishin qëlluar nga një person, i cili kishte dalë nga porta e

një shtëpie të djegur. Patrulla kontrolloi zonën për ta gjetur autorin, por nuk e gjeti askënd. Një patrullë e KFOR-it arriti në vend të ngjarjes dhe kontrolloi vendin përreth me qenë të shërbimit, por gjithashtu me rezultate negative. Patrulla mori deklarata nga z. I.S. dhe personi tjetër, i cili ishte duke punuar në afërsi. Oficerët e patrullës gjithashtu e siguruan vendin derisa arriti ekipi hetimor i NJRH-së, të cilit ata ia dorëzuan të gjitha informatat e mbledhura.

35. Nga deklarata e z. I.S., e regjistruar nga Policia e UNMIK-ut më 25 qershor 2000, kuptohet se atë ditë ai dhe z. Krsto Millanoviq u nisën nga Graçanica për të shkuar në Fushë-Kosovë, me një automjet "Zastava" të bardhë, për të marrë disa gjëra nga shtëpia e z. Krsto Millanoviq; ata arritën atje rreth orës 10:00. Rreth orës 12:30, kur ata kishin përfunduar, u nisën për t'u kthyer. Në një moment, një person me revole filloi të gjuante në ta. Pasi xhami i përparmë u thye, z. I.S. mbylli sytë dhe shpejtoi, duke vozitur në drejtim të spitalit. Ai deklaroi se njeriu me revole kishte të veshur një fanellë të zezë, por ai nuk ishte në gjendje ta njihte atë person.

36. Dosja përmban më tutje deklaratat e tre personave, z. S.R., znj. S.J., dhe z. N.B., të cilët rastisën të jenë në zonën e afërt rreth kohës së vrasjes, të gjitha të regjistruara më 25 qershor 2000. Të gjithë ata vetëm kishin dëgjuar të shtënat, por nuk kishin parë asgjë relevante.

37. Një material i shtypur nga baza e të dhënave e sistemit për informata të Policisë së Kosovës në lidhje me këtë rast paraqet të njëjtat informata si në dokumentin e lartpërmendur të ofruar nga ankuesja (shih §29).

38. Një memorandum i Njësitit Rajonal për Hetim (NJRH) i Policisë së UNMIK-ut në Prishtinë është i datës 25 qershor 2000 dhe nuk mban numër referues. Në të thuhet se NJRH kontaktoi një dëshmitar, z. A.J., djalin e z. V.J., i cili zotëronte pronën nga e cila doli autori. Z. A.J. pohoi se prej orës 10:00 deri në orën 16:00 ai ishte në një vend për not dhe kështu ai nuk dinte asgjë rreth të shtënës. Ai rekomandoi më tutje intervistimin e babait të tij.

39. Në një memorandum tjetër të NJRH-së, gjithashtu i datës 25 qershor 2000, ofrohet një pasqyrë e shkurtër e veprimeve dhe të gjeturave të ekspertit të mjekësisë ligjore të Policisë së UNMIK-ut, oficeri B.R., i cili e kontrolloi automjetin e viktimës për dëshmi. Në të thuhet se ishin gjetur tetë vrima të plumbave.

40. Në një memorandum tjetër të NJRH-së, gjithashtu të datës 25 qershor 2000, ofrohet një pasqyrë e shkurtër e veprimeve të hetuesit të NJHR-së në Spitalin e Fushë-Kosovës. Në të thuhet se hetuesi kishte folur me mjekun, i cili i përshkroi lëndimet e pësuara nga z. I.S. (prerjet nga xhami i thyer dhe një plagë nga pjesët metalike në krahun e majtë, pjesa e epërme). Sipas mjekut të njëjtë, burri i ankueses ishte tanimë i vdekur kur ishte sjellë në spital pasi ai, me sa duket, ishte qëlluar nga e shtëna me armë zjarri në zemër; nuk ishte kryer asnjë autopsi. Mjeku gjithashtu deklaroi se trupi nuk ishte lëshuar për në Spitalin e Prishtinës; në vend të kësaj, Policisë së UNMIK-ut do t'i lejohej të kontrollojë trupin në spitalin e Fushë-Kosovës. Më pas, hetuesi i NJRH-së, së bashku me oficerin B.R., ekspert i mjekësisë ligjore, kontrolloi dhe fotografoi trupin e z. Krsto Millanoviq, duke treguar tri plagë të shkaktuara nga e shtëna me armë zjarri (një në krahun e djathtë dhe dy në shpinë).

41. Dosja përmban më tutje raportet e ekspertit të mjekësisë ligjore, oficerit B.R., lidhur me përfshirjen e tij në hetim. Në raportin për identifikim i mjekësisë ligjore, i datës 25 qershor

2000, thuhet se Njësiti i mjekësisë ligjore ishte kontaktuar dhe i ishte kërkuar të vijë në vendngjarje në orën 13:30 të asaj dite; dy oficerë, duke përfshirë B.R., ishin dërguar atje dhe ata arritën në vendngjarje në orën 14:15. Në raport përshkruhen më tutje procesi dhe rezultatet e kontrollimit të vendit të krimit, automjetit, dhe trupit të viktimës. Në vend të ngjarjes ishin marrë pesë gëzhoja të zbrazura plumbash. Bashkëngjitur me raportin është një skicë e vendit të krimit e bërë nga ekipi i mjekësisë ligjore, e datës 25 qershor 2000. Gjithashtu, i bashkëngjitur me raportin është një koleksion me 36 fotografi të marra në vendin e krimit, i datës 26 qershor 2000. Megjithatë, fotografitë që ekzistojnë nuk janë në dosje.

42. Përmes një memorandumi, i datës 25 qershor 2000, NJRH informoi kryetarin e Gjykatës së Qarkut të Prishtinës, Departamentin e UNMIK-ut të Administrimit të Gjyqësisë dhe një numër zyrash tjera relevante të UNMIK-ut, për faktin se Policia e UNMIK-ut nuk ishte në gjendje të kontaktonte ndonjërin nga tre gjykatësit hetues kujdestar për t'i ftuar që të marrin pjesë në kërkimin në vendin e krimit, siç kërkohet me ligj. Në një shënim me dorë nga komandanti rajonal i Policisë së UNMIK-ut në fund të memorandumit thuhet:

> "Ky është një problem në vazhdim. Qëndrimi i gjykatësve e çon drejt dështimit të qenit e tyre në kujdestari. Nëse ata nuk janë të përgatitur të funksionojnë në një mënyrë të duhur sa i përket 'qëndrimeve në kujdestari' ndoshta duhet emëruar gjyqtarë të rinj."

43. Në një memorandum të NJRH-së, i datës 1 korrik 2000, që mbajnë një referencë nr. 00-072 dhe 00-074, thuhet se, më 1 korrik 2000, një hetues i NJRH-së vizitoi z. V.J. në shtëpinë e tij në Fushë-Kosovë. Sipas hetuesit, kur ai foli me z. V.J., ky i fundit dukej shumë nervoz, megjithëse ai nuk akuzohej për asgjë. Në oborrin e shtëpisë, ishin parë një numër pajisjesh dhe mjetesh elektronike të çmontuara. Pasi i njëjti hetues i NJRH-së ishte duke hetuar paralelisht vrasjen tjetër të dy meshkujve serbë, të cilët ishin vrarë nga një mbushje eksplozive që aktivizohet nga larg, ai dyshoi se z. V.J. ishte disi i lidhur me atë vrasje të dyfishtë. Kështu, hetuesi i NJRH-së kërkoi të gjitha informatat e mundshme të inteligjencës në lidhje me z. V.J.

44. Sipas një raporti, pa datë, të oficerit të patrullës së Policisë së UNMIK-ut nga Stacioni Policor i Fushë-Kosovës, një javë pasi ishte vrarë z. KrstoMillanoviq, një serb i Kosovës iu drejtua atij dhe raportoi se ishte thyer shtëpia e viktimës. Patrulla e Policisë së UNMIK-ut, së bashku me një njësit të KFOR-it, kontrolluan shtëpinë dhe gjetën se dyert po mungonin. Pjesa tjetër e dosjes nuk përmban informata të tjera në lidhje me dëmin në shtëpinë e viktimës.

45. Dosja përmban më tutje një memorandum, i datës 25 korrik 2000, nga NJRH-ja për gjykatësin hetues (të paidentifikuar), ku kërkohej leje për t'i kryer disa ekzaminime të mjekësisë ligjore të dëshmisë së mbledhur dhe më pas për t'ia dorëzuar ato gjykatës. "Lista e provave materiale" e bashkëngjitur zbulon se kërkesa kishte të bënte me pesë gëzhojat e plumbave të mbledhur në vendin e krimit (shih më lart). Në urdhrin pasues për ekzaminime (analiza) nga Njësiti për analiza laboratorike të krimeve, i lëshuar nga NJRH-ja, i datës 7 gusht 2000, konfirmohet se një "pako e mbyllur që përmbante pesë gëzhojat e plumbave dhe pjesët e metalit" do t'i dërgoheshin laboratorit të mjekësisë ligjore. Në rubrikën "Pyetje" të këtij urdhri thuhej: "1. Çfarë origjine kanë fragmentet e metalit. 2. Nëse është e mundshme përcaktoje kalibrin e saktë".

46. Më 17 gusht 2000, z. V.J. u intervistua në lidhje me vrasjen e z. Krsto Millanoviq. Megjithatë, ai foli vetëm për shtëpinë e tij, e cila pretendohej të jetë djegur gjatë fushatës bombarduese të NATO-s, nga z. D.S., i cili gjithashtu kishte kërcënuar ta vrasë z. V.J.

47. Po të njëjtën ditë, znj. S.J. (shih § 36 më lart) ishte riintervistuar dhe personi tjetër, z. F.A., u intervistua por asnjëri nga ta nuk ofroi detaje esenciale.

48. Sipas një numri memorandumesh të NJRH-së në dosje, më 18, 21 dhe 22 gusht 2000, një hetues i NJRH-së provoi ta kontaktojë oficerin e inteligjencës të Policisë së UNMIK-ut nga Stacioni Policor i Fushë-Kosovës; ata u pajtuan të takohen më 23 gusht 2000.

49. Pas këtyre raporteve është një dokument, pa datë, i shkruar me dorë me sa duket i përpiluar nga oficeri i lartpërmendur i inteligjencës. Në të thuhet se z. Krsto Millanoviq akuzohej për plaçkitjen dhe djegien e shtëpisë së z. V.J. një vit para vrasjes, dhe se z. V.J. po e kërkonte z. Krsto Millanoviq që nga ajo kohë. Në të gjithashtu thuhet se familja e viktimës, disa nga të cilët akoma banonin atje, ishin pajtuar se do t'i shisnin shtëpitë e tyre si një pronë, porse kohëve të fundit njëra nga ato shtëpi ishte shitur, e cila ishte arsyeja pse viktima e vizitoi shtëpinë e tij. Në raportin e njëjtë gjendet një skicë e bërë me dorë e vendit, që identifikon pozitat e shtëpive të familjes së viktimës, shtëpinë e z. V.J., dhe vendin e automjetit në momentin e sulmit (para shtëpisë së z. V.J.).

50. Më 19 gusht 2000, z. I.S. ishte intervistuar përsëri. Ai deklaroi se më 26 qershor 2000 u largua për të shkuar në Beograd për funeralin e vjehrrit të tij dhe u kthye vetëm më 18 gusht 2000. Ai konfirmoi se arsyeja që vjehrri i tij e vizitoi shtëpinë e tij në Fushë-Kosovë më 25 qershor 2000, ishte se z. Krsto Millanoviq dëshironte ta shiste shtëpinë, por pasi ai nuk mund të gjente blerës, erdhi t'i marrë disa gjësende me vlerë, në mënyrë që askush të mos mundej t'i vidhte ato. Z. I.S. nuk ishte në dijeni nëse ishte arritur ndonjë marrëveshje për shitjen e shtëpisë.

51. Sipas një raporti, i datës 21 gusht 2000, po atë ditë hetuesi i NJRH vizitoi shtëpinë e viktimës në Fushë-Kosovë. Ai zbuloi se z. B.Z. dhe familja e tij kishin jetuar në shtëpinë fqinje, nr. 20, për rreth dy javë. Z. B.Z. deklaroi se më 13 gusht 2000 ai e kishte blerë këtë shtëpi nga z.D.M., vëllai i viktimës. Z. B.Z. nuk tregoi ndonjë dokument për të dëshmuar blerjen, pasi ata thuhet se ishin në pritje të regjistrimit, por premtuan t'i paraqesin ato më së voni deri më 13 shtator 2000. Ai vazhdoi se, pak ditë pas vrasjes së z. Krsto Millanoviq, disa "shqiptarë" të panjohur uzurpuan shtëpinë e viktimës. Z. D.M. arriti t'i largojë ata nga prona dhe pastaj kontaktoi z. B.Z. dhe i tregoi atij se ai gjithashtu dëshironte të shiste shtëpinë e z. Krsto Millanoviq, dhe se ai pastaj do t'ia jepte paratë familjes së këtij të fundit. Një vëlla i B.Z. e bleu shtëpinë. Z. B.Z. gjithashtu ofroi detajet për kontakt të z. D.M. Megjithatë, në dosje nuk ka asnjë veprim në vazhdim lidhur me këtë informatë.

52. Përmes një kërkese të datës 23 gusht 2000, NJRH-ja kërkoi nga Njësiti rajonal për inteligjencë në Prishtinë që të kontrollojë bazën e tyre të të dhënave në lidhje me 13 personat (duke përfshirë viktimën që kishte mbijetuar, z. I.S., të dyshuarin z. V.J., djalin e tij z. A.J., dhe dëshmitarët znj. S.J., z. F.A.). Më pas, dosja përmban informata se z. V.J. ishte akuzuar për një mashtrim më 27 mars 2000 dhe se djali i tij, z. A.J., ishte arrestuar më 15 janar 2000, për një vjedhje të automjetit. Në dosje nuk ka informata tjera lidhur me ato incidente, apo përfundimet e hetuesit sa i përket rëndësisë së tyre për këtë hetim.

Hetimi nga Policia e Kosovës dhe prokurori

53. Më 22 gusht 2012, në përgjigje të kërkesës së Panelit, prokurori i Prokurorisë Publike në Prishtinë deklaroi se kallëzimi penal i NJRH-së, i datës 29 qershor 2009, në lidhje me vrasjen e z. Krsto Millanoviq (lënda nr. 2000-074) ishte pranuar nga ZQPP-ja në Prishtinë, më 30 qershor 2009. Kallëzimi i lartpërmendur ishte paraqitur kundër një personi të panjohur i cili, më 25 qershor 2000, shtiu në të dhe vrau z. Krsto Millanoviq. Dokumentet e tjera relevante për këtë hetim i ishin paraqitur më pas UNMIK-ut nga ZQPP (shih § 31 më lart).

54. Më pas, më 28 janar 2011, ZQPP kërkoi nga NJRH-ja të ndërmarrë veprim shtesë hetimor në lidhje me vrasjen e z. Krsto Millanoviq (lënda e ZQPP-së nr. PPP nr.69-6/10). Më 8 gusht 2011, NJRH ia ofroi raportin e vet ZQPP-së, duke thënë se informatat e mbledhura deri me atë ditë nuk çojnë te ndonjë i dyshuar, dhe se NJRH-ja do të vazhdojë që të hetojë dhe ta mbajë ZQPP-në të informuar.

55. Në atë raport të NJRH-së tregohet se policia e intervistoi z. A.J., i cili deklaroi se babai i tij, z. V.J. kishte vdekur. Atij nuk iu bë ndonjë pyetje në lidhje me vrasjen e z. Krsto Millanoviq. Fakti i vdekjes së z. V.J. ishte konfirmuar përmes një certifikate të vdekjes.

56. Përveç kësaj, pasi ekzaminimi i mjekësisë ligjore i gëzhojave të plumbave të gjetura në vendin e ngjarjes nuk ishte kryer më parë, ishin bërë aranzhimet për atë. Gëzhojat e plumbave ishin gjetur në një dhomë për ruajtjen e dëshmive; një urdhër për ekzaminim ekspertësh të tyre ishte lëshuar më 16 mars 2011, dhe rezultatet ishin pranuar më 8 prill 2011. Eksperti përfundoi se municioni i përdorur ishte i kalibrit 7.62 X 25 mm, dhe se që të gjitha pesë gëzhojat e plumbave ishin shtënë nga arma e njëjtë. Megjithatë, nuk ishte gjetur asnjë përshtatje me ndonjë armë zjarri të regjistruar. Asnjë nga dokumentet në lidhje me këtë ekzaminim të mjekësisë ligjore nuk përmendin "fragmentet e metalit", të cilat gjithashtu ishin mbledhur nga mjekësia ligjore e Policisë së UNMIK-ut në vendin e krimit më 25 qershor 2000 (shih § 45 më lart).

57. Më 16 mars 2011, NJRH kontaktoi z. I.S. dhe i kërkoi atij të japë deklaratë. Z. I.S. u përgjigj se ai nuk kishte asgjë për t'i shtuar asaj që kishte thënë më parë për Policinë e UNMIK-ut dhe se ai do të përgjigjej vetëm nëse do të ftohej ta bënte këtë nga gjykata.

58. Dosja të cilën më pas UNMIK-u e mori nga ZQPP përmban kopjet e të gjitha dokumenteve në lidhje me veprimet e lartpërmendura hetimore.

III. ANKESA

59. Ankuesja ankohet rreth dështimit të pretenduar të UNMIK-ut që të hetojë si duhet vrasjen e burrit të saj. Në lidhje me këtë, Paneli mendon që ankuesja mbështetet në shkeljen e obligimit procedural të nenit 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ).

IV. LIGJI

1. Fusha për t'u shqyrtuar nga Paneli

60. Në përcaktimin e asaj nëse konsideron që ka pasur një shkelje të nenit 2 (obligimi procedural) të KEDNJ-së, Paneli është i vetëdijshëm për praktikën ekzistuese gjyqësore, veçanërisht atë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Megjithatë, Paneli është gjithashtu i vetëdijshëm që ankesat para tij dallojnë në disa mënyra domethënëse nga ato të paraqitura para asaj gjykate. E para, i padituri nuk është një shtet, por një administratë e përkohshme ndërkombëtare në një territor me mandat që t'i ushtrojë përkohësisht përgjegjësitë në Kosovë. Asnjë përgjegjësi nuk i bie UNMIK-ut sa u përket obligimeve esenciale sipas nenit 2 të KEDNJ-së. E dyta, si në një numër të kufizuar të lëndëve para Gjykatës Evropiane, ata që dyshohen të jenë përgjegjës për vrasjet dhe/apo rrëmbimet e pretenduara, janë në të gjitha rastet para Panelit me palë joshtetërore**,** kryesisht që kanë të bëjnë me konfliktin, por jo vetëm me të. Këta janë faktorët për t'u marrë parasysh nga Paneli, meqë vlerëson obligimet pozitive procedurale të një organizate ndërqeveritare në lidhje me aktet e kryera nga palët e treta, në një territor mbi të cilin e ka kontrollin e përkohshëm legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor.

61. Para se ta shqyrtojë bazueshmërinë e ankesës, Paneli duhet ta qartësojë fushën e shqyrtimit.

62. Paneli thekson që me miratimin e Rregullores së UNMIK-ut nr. 1999/1, më 25 korrik 1999, UNMIK-u mori përsipër obligimin që t'i zbatojë standardet e njohura ndërkombëtarisht për të drejtat e njeriut gjatë ushtrimit të funksioneve të veta. Ky zotim u detajua në Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/24, të 12 dhjetorit 1999, me të cilën UNMIK-u mori obligimet sipas këtyre instrumenteve për të drejtat e njeriut: Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut, Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe protokollet me të, Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike (KNDCP), Konventa Ndërkombëtare për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Racor, Konventa për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Kundër Grave, Konventa Kundër Torturës dhe Trajtimit apo Dënimit Tjetër Mizor, Jonjerëzor dhe Degradues dhe Konventa për të Drejtat e Fëmijëve.

63. Paneli, po ashtu, thekson që neni 1.2 i Rregullores së UNMIK-ut numër 2006/12, i 23 marsit 2006, mbi themelimin e Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut siguron që Paneli "shqyrton ankesat nga çdo person apo grup individësh që pohojnë të jenë viktimë e shkeljes së të drejtave (të tyre) të njeriut nga UNMIK-u". Pra vetëm aktet apo lëshimet që i atribuohen UNMIK-ut bien brenda juridiksionit *rationepersonae* të Panelit. Në lidhje me këtë, duhet përmendur, siç është theksuar më lart, që prej 9 dhjetorit 2008 UNMIK-u nuk ushtron më autoritetin ekzekutiv mbi gjyqësinë e Kosovës dhe aparatin për zbatimin e ligjit. Prandaj, UNMIK-u nuk bart asnjë përgjegjësi për ndonjë shkelje të të drejtave të njeriut që pretendohet se janë kryer nga ato autoritete. Sa i përket ankuesve që ankohen rreth akteve që kanë ndodhur pas asaj date, ato janë jashtë juridiksionit *rationepersonae* të Panelit.

64. Po ashtu, Paneli thekson që, sa i përket juridiksionit të vet *rationemateriae*, siç vijon nga neni 1.2 i Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, ai mund t'i shqyrtojë vetëm ankesat që kanë të bëjnë me shkeljet e pretenduara të të drejtave të njeriut. Kjo nënkupton që mundet vetëm t'i shqyrtojë aktet apo lëshimet për të cilat është bërë ankesë rreth pajtueshmërisë së tyre me instrumentet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut të cekura më lart (shih § 62). Në

rastin e veçantë të vrasjeve apo zhdukjeve në rrethana kërcënimi të jetës, nuk është roli i Panelit t'i zëvendësojë autoritetet kompetente për hetimin e rastit. Detyra e tij është e kufizuar në shqyrtimin e efektivitetit të hetimit penal për vrasjet dhe zhdukjet e tilla, në dritën e obligimeve procedurale që rrjedhin nga neni 2 i KEDNJ-së.

65. Paneli thekson më tutje se neni 2 i Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12 siguron që Paneli ka juridiksion mbi ankesat për shkelje të pretenduara të të drejtave të njeriut "që kanë ndodhur jo më herët se 23 prill 2005 apo që rrjedhin nga faktet të cilat kanë ndodhur para kësaj date, ku këto fakte shkaktojnë një shkelje të vazhdueshme të të drejtave të njeriut". Pra, ngjarjet që kanë ndodhur para 23 prillit 2005, përgjithësisht janë jashtë juridiksionit *rationetemporis* të Panelit. Megjithatë, në rastin kur ngjarjet e tilla kanë shkaktuar një situatë të vazhdueshme, Paneli ka juridiksion t'i shqyrtojë ankesat që ndërlidhen me atë situatë (shih Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), Dhoma e Lartë [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, nr. 16064/90 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 18 shtator 2009, §§ 147-149; GJEDNJ, *Qiproja kundër Turqisë* [DHL], numër 25781/94, vendimi i gjykatës, 10 maj 2011, § 136, KEDNJ 2001-IV).

2. Parashtresat e palëve

66. Ankuesja në esencë pretendon për shkelje lidhur me mungesën e një hetimi adekuat penal për zhdukjen e burrit të saj. Ankuesja gjithashtu deklaron që ajo nuk ishte informuar nëse ishte duke u zhvilluar një hetim dhe çfarë ishte rezultati. Në letrën e saj për Panelin të datës 7 prill 2014 ankuesja deklaroi se ajo kishte paraqitur "shumë ankesa dhe nuk kishte marrë asnjë përgjigje nga UNMIK-u, EULEX-i apo Policia e Kosovës mbi zgjidhjen e rastit."

67. Në komentet e tij mbi bazueshmërinë e ankesës sipas nenit 2, PSSP-ja pranon se z. KrstoMillanoviq ishte vrarë në mënyrë të paligjshme. Ai thekson, megjithatë, se vrasja ndodhi "në ditët e para të themelimit të UNMIK-ut", kur "situata e sigurisë në Kosovën e pas konfliktit mbeti e tensionuar. KFOR-i ishte akoma në proces të arritjes së forcës së mjaftueshme për të mbajtur sigurinë publike dhe rendin dhe ligjin dhe kishte një numër të incidenteve serioze penale që kishin si shënjestër serbët e Kosovës, duke përfshirë rrëmbimet dhe vrasjet. "Këto rrethana të vështira "në këtë periudhë të formimit të Misionit", sipas PSSP-së, ishin shkaktar për "progres të kufizuar në identifikimin e autorëve të krimeve të tilla. PSSP-ja thekson se "megjithëse vrasësi i z. Millanoviq nuk është identifikuar, hetimet për vrasjen e tij akoma janë në vazhdim."

68. PSSP-ja pranon përgjegjësinë e UNMIK-ut për të kryer hetim për rastin e z. KristoMillanoviq sipas nenit 2 të KEDNJ-së, pjesa procedurale. Sipas fjalëve të PSSP-së, "qëllimi esencial i hetimit të tillë është të garantojë implementim efektiv të ligjeve vendore që e mbrojnë të drejtën në jetë, siç përcaktohet me Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/1 mbi Autoritetin e Administratës së Përkohshme në Kosovë, të datës 25 korrik 1999, dhe më pas, Rregulloren e UNMIK-ut 1999/24 mbi Ligjin e Aplikueshëm në Kosovë, të 12 dhjetorit të vitit 1999, të ndryshuar."

69. PSSP-ja konsideron se një obligim i tillë është i dyfishtë, duke përfshirë "obligimin për të përcaktuar përmes hetimit fatin dhe/apo vendndodhjen e personit të zhdukur"; dhe "obligimin për të kryer hetim që është në gjendje të përcaktojë nëse vdekja ishte shkaktuar në mënyrë të paligjshme dhe që çon kah identifikimi dhe dënimi i atyre që janë përgjegjës për vrasjen e personit të vdekur".

70. PSSP-ja më tutje thekson që kur vendoset për kërkesat sipas nenit 2, pjesa procedurale, duhet pasur parasysh që të mos ngarkohet barrë e papërballueshme apo joproporcionale mbi UNMIK-un. Në lidhje me këtë, PSSP-ja rikujton gjykimin e 15 shkurtit 2011, të dhënë nga Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut në rastin *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, duke theksuar paragrafin 70:

> "Gjykata merr parasysh situatën komplekse në Bosnjë e Hercegovinë, veçanërisht dhjetë vjetët e para pas luftës. Në situatë të tillë pas konflikti, ajo që arrin në barrë të papërballueshme dhe/apo joproporcionale duhet të matet nga faktet dhe konteksti shumë i veçantë. Në lidhje me këtë, gjykata thekson që më shumë se 100,000 njerëz u vranë, pothuajse 30,000 njerëz u zhdukën dhe më shumë se dy milionë njerëz u zhvendosën gjatë luftës në Bosnjë e Hercegovinë. Duhej bërë zgjedhje të paevitueshme sa i përket prioriteteve dhe burimeve të pasluftës."

71. Sipas mendimit të PSSP-së, pas konfliktit të Kosovës, UNMIK-u hasi në një situatë shumë të ngjashme në Kosovë si ajo në Bosnjë. Shumë nga personat e zhdukur u rrëmbyen, u vranë dhe u varrosën në varre të pashënuara brenda apo jashtë Kosovës, gjë që e bëri shumë të vështirë të gjendet vendndodhja dhe marrjen e mbetjeve të tyre mortore.

72. PSSP-ja më tutje argumenton që rrënjësore për të kryer hetime efektive "është një forcë policore profesionale, e trajnuar mirë dhe e pajisur mirë" dhe se "një forcë e [t]illë nuk ka ekzistuar në Kosovë në vitin 1999 dhe duhej krijuar nga zeroja dhe të zhvillohej në mënyrë progresive." Në vakuumin për kryerjen e detyrave policore pas përfundimit të konfliktit, UNMIK-u duhej të ndërtonte një Shërbim të ri Policor të Kosovës, një detyrë e gjatë dhe sfiduese e cila, sipas PSSP-së, akoma është në progres. PSSP-ja po ashtu deklaron që Policia e UNMIK-ut hasi në sfida të shumta në ushtrimin e funksioneve për zbatimin e ligjit që gradualisht iu bartën nga KFOR-i në vitin 1999-2000. "Megjithëse në këtë rast të veçantë vdekja u vërtetua të jetë rezultat i gjakderdhjeve të mëdha nga lëndimet fatale të shkaktuara nga arma e zjarrit", PSSP-ja akoma qartëson se "në përgjithësi, Policia e UNMIK-ut u përball me sfidat e vështira në ushtrimin e rolit të vet për zbatimin e ligjit që gradualisht iu transferua nga KFOR-i gjatë gjithë vitit 1999-2000". Ai i referohet më tutje në këtë drejtim Raportit vjetor të Policisë së UNMIK-ut të vitit 2000, që përshkruan situatën si në vijim:

> "Policia e UNMIK-ut duhej të merrej me pasojat e luftës, trupat e vdekur dhe shtëpitë e plaçkitura dhe të djegura. Dhuna etnike shpërtheu përmes dëbimeve ilegale, marrjes me forcë të pronave, djegies së shtëpive dhe dhunës fizike kundër komuniteteve në gjithë Kosovën. Temperamentet dhe tensionet ishin të larta ndërmjet të gjitha grupeve etnike, të rënduara nga raportet për personat e humbur dhe të vdekur. U bë imperativ për Policinë e UNMIK-ut që të krijojë rendin dhe të ndërtojë shpejt një strukturë për të regjistruar dhe hetuar krimet.
>
> E gjithë kjo duhej të bëhej me burime të kufizuara fizike dhe njerëzore. Duke qenë misioni i parë ekzekutiv në historinë e OKB-së, koncepti, planifikimi dhe zbatimi zhvilloheshin në terren. Me 20 nacionalitete të ndryshme kontribuuese në fillim, ishte një detyrë shumë sfiduese për drejtuesit e policisë të krijojnë praktika të përgjithshme për rezultate optimale në një ambient me rrezik të lartë."

73. PSSP-ja deklaron që policët ndërkombëtarë të UNMIK-ut që punonin në rastet e personave të zhdukur duhej t'i përshtateshin kryerjes së hetimeve në një territor dhe vend të huaj, me mbështetje të kufizuar nga Policia e Kosovës ende në zhvillim. Ai deklaron më tutje që këta hetues shpesh haseshin me situata, ku individët që kishin dije relevante për vendndodhjen dhe fatin e personave të zhdukur, nuk deshën të zbulonin këtë informatë. Sipas PSSP-së, të gjitha këto kufizime penguan në aftësinë e Policisë së UNMIK-ut për t'i kryer hetimet sipas standardeve që mund të priten nga shtetet me institucione më të zhvilluara të cilat nuk ndeshen me numër të madh rastesh të kësaj natyre të lidhura me situatën pas konfliktit.

74. Për sa i përket hetimit që ka për qëllim identifikimin e autorit (ëve) përgjegjës për vrasjen e burrit të ankueses dhe sjelljes së tyre para drejtësisë, PSSP-ja, e para, pohon se "megjithëse autorët e krimit akoma nuk janë arrestuar, fati i të vdekurit është vërtetuar dhe mbetjet e tij mortore i janë dorëzuar familjes dhe përfundimisht janë transportuar për në Serbinë [qendrore] për analizë post mortem dhe varrim."

75. E dyta, PSSP-ja thekson se Policia e UNMIK-ut doli në vend të krimit dhe në bashkëpunim me KFOR-in bëri kontrollin e vet, mblodhi gëzhojat e shpenzuara në vend të ngjarjes, intervistoi të dyshuarit e mundshëm dhe fqinjët me qëllim të identifikimit të autorëve të krimit. Megjithatë, "[p]asi kërkimi nuk zbuloi asnjë dëshmi në drejtim të identitetit të vrasësit, rasti iu dorëzua skuadrës rajonale për vrasje për veprime tjera në vazhdim."Megjithatë, sipas PSSP-së, "asnjëra nga deklaratat e mbledhura në atë kohë nuk dhanë ndonjë pistë vendimtare për t'i arrestuar autorët për ndjekje penale."

76. PSSP-ja gjithashtu rikujton se z. I.S. i deklaroi Policisë së UNMIK-ut se ai nuk do të ishte në gjendje të njohë personin që ka shtënë. Ai gjithashtu thekson se, megjithëse dosja përmban një kërkesë për ekzaminim balistik të gëzhojave të plumbave të gjetura në vendin e krimit, nuk është e qartë nga dosja nëse një ekzaminim i tillë në fakt ishte kryer apo nëse ishte ndërmarrë ndonjë veprim tjetër në lidhje me krimin.

77. Përveç kësaj, sipas PSSP-së, "fakti se vrasja ndodhi gjatë një periudhe shumë të tensionuar dhe familja e të vdekurit preferoi ta transportojë trupin për analizë *post mortem* dhe varrim në Beograd, nënkuptonte se kishte shumë pak dëshmi që Policia e UNMIK-ut mund të ketë marrë në trupin e vdekur pasi ai ishte transportuar për në Beograd menjëherë pas të së shtënës."

78. PSSP-ja gjithashtu ofron një pasqyrë të veprimeve të ZQPP-së në Prishtinë dhe Policisë së Kosovës, më 2009-2011 (shih §§ 53-58 më lart). PSSP-ja në veçanti përmendi se, kur iu drejtua Policia e Kosovës në vitin 2011, z. I.S. refuzoi të japë ndonjë deklaratë (shih § 57 më lart). PSSP-ja rithekson se, megjithëse policia nuk ishte në gjendje të gjejë ndonjë pistë që konfirmonte identitetin e autorëve të vrasjes, rasti akoma konsiderohet aktiv.

79. Duke përfunduar komentet e tij, PSSP-ja deklaron se, duke pasur parasysh se hetimi është akoma në zhvillim, dhe"[d]uke marrë parasysh rrethanat e përgjithshme në të cilat u qëllua dhe u vra z. Millanoviq, burimet e kufizuara që Policia e UNMIK-ut i kishte në dispozicion për t'i hetuar krimet serioze në përgjithësi, dështimi për të gjetur autorët e kësaj vrasje nuk munden, vetvetiu, të konsiderohen të jenë shkelje e nenit 2 të KEDNJ-së."

80. Prandaj, PSSP-ja mbron qëndrimin e vet se nuk ka pasur shkelje të nenit 2 të KEDNJ-së nga UNMIK-u.

3. Vlerësimi i Panelit

81. Paneli konsideron që ankuesja thirret në shkeljen e obligimit procedural që rrjedh nga e drejta për jetë, e garantuar me nenin 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ), në atë që Policia e UNMIK-ut nuk kreu një hetim efektiv për vrasjen e z. Krsto Millanoviq.

a) Dorëzimi i dosjeve relevante

82. Me kërkesën e Panelit, më 1 prill 2014, PSSP-ja ofroi kopjet e dokumenteve të kufizuara në lidhje me këtë hetim, të cilat UNMIK-u ishte në gjendje t'i marrë nga ZQPP në Prishtinë. PSSP-ja gjithashtu theksoi se deri me atë datë nuk ishte pranuar asnjë dosje hetimore nga EULEX-i.

83. Paneli thekson se në nenin 15 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, thuhet që Paneli mund të kërkojë dorëzimin nga UNMIK-u të çdo dokumenti dhe që PSSP-ja të bashkëpunojë me Panelin dhe të sigurojë ndihmën e nevojshme duke përfshirë, në veçanti, lëshimin e dokumenteve dhe informatave relevante për ankesën. Paneli në lidhje me këtë i referohet praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, që duhet nxjerrë konkluzion nga sjellja e palës së paditur gjatë procedurave, duke përfshirë dështimin e vet "për t'i dorëzuar informatat në duart e tyre pa një sqarim të kënaqshëm" (shih GJEDNJ, *Çelikbilek kundër Turqisë,* nr. 27693/95, vendimi i gjykatës, 31 maj 2005, § 56).

84. Paneli gjithashtu thekson që ruajtja e duhur e dosjeve hetimore lidhur me krimet siç janë vrasjet dhe zhdukjet, nga hapja e hetimit deri te dorëzimi i tyre, është vendimtare për vazhdimin e hetimeve të tilla dhe dështimi për ta bërë këtë mund t'i ngritë çështjet *vetvetiu* sipas nenit 2.

85. Paneli nuk ka asnjë arsye të dyshojë se UNMIK-u nuk bëri të gjitha përpjekjet me qëllim të marrjes së dokumenteve hetimore. Megjithatë, UNMIK-u nuk ka dhënë ndonjë sqarim rreth asaj se pse dokumentacioni mund të jetë jo i plotë dhe as cilat pjesë mungojnë.

86. Paneli nuk është në pozitë të verifikojë plotësinë e dosjeve të pranuara të hetimit. Prandaj, Paneli do të vlerësojë bazueshmërinë e ankesës në bazë të dokumenteve që janë në dispozicion (në këtë kuptim shih GJEDNJ, *Tsechoyev kundër Rusisë*, nr. 39358/05, vendimi i gjykatës, 15 mars 2011, § 146).

b) Parimet e përgjithshme në lidhje me obligimin për të kryer hetim efektiv sipas nenit 2

87. Paneli thekson që obligimi pozitiv për t'i hetuar zhdukjet pranohet gjerësisht në të drejtën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, së paku që nga rasti i Gjykatës Ndër-Amerikane për të Drejtat e Njeriut *Velásquez-Rodríguez* (shih Gjykata Ndër-Amerikane për të Drejtat e Njeriut (GJNADNJ), *Velásquez-Rodríguez kundër Hondurasit*, vendimi i gjykatës, 29 korrik 1988, seria C nr. 4). Obligimi pozitiv gjithashtu është kërkuar nga KDNJ siç rrjedh nga neni 6 (e drejta në jetë), neni 7 (ndalimi i trajtimit mizor dhe jonjerëzor) dhe neni 9 (e

drejta në liri dhe siguri të personit), shpallur në lidhje me nenet 2 (3) (e drejta për kompensim efektiv) e KNDCP (shih KDNJ, Komenti i përgjithshëm nr. 6, 30 prill 1982, § 4; KDNJ, Komenti i përgjithshëm nr. 31, 26 maj 2004, §§ 8 dhe 18, KDCP/C/21/Rev.1/Shtojca 13; shih gjithashtu mes tjerash, KDNJ, *MohamedElAwani kundër Xhamahirisë Arabe të Libisë*, komunikata nr. 1295/2004, mendimet e 11 korrikut 2007, KDCP/C/90/D/1295/2004). Obligimi për të hetuar zhdukjet dhe vrasjet gjithashtu kërkohet në Deklaratën e OKB-së mbi Mbrojtjen e të Gjithë Personave nga Zhdukjet e Imponuara (A/Rez/47/133, 18 dhjetor 1992), dhe më tutje e detajuar në udhëzimet e OKB-së, siç janë Manuali i OKB-së mbi Parandalimin Efektiv dhe Hetimin e Ekzekutimeve Jashtëligjore Arbitrare dhe Përmbledhëse (1991) dhe "Udhëzime për Kryerjen e Hetimeve të Kombeve të Bashkuara për Akuzat për Masakra" (1995).

88. Me qëllim të trajtimit të akuzave të ankueses, Paneli i referohet, në veçanti, praktikës gjyqësore të vërtetuar mirë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut mbi obligimet procedurale sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Gjykata ka gjetur që "[o]bligimi për të mbrojtur të drejtën në jetë sipas nenit 2, shpallur në lidhje me detyrën e përgjithshme të shtetit sipas nenit 1 të Konventës për t'i "siguruar secilit brenda juridiksionit [të vet] të drejtat dhe liritë e përcaktuara në [K]onventë", kërkon shprehimisht që duhet të ketë disa forma të hetimit zyrtar efektiv kur individët janë vrarë (shih *mutatismutandis*, GJEDNJ, *McCann dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës, 27 shtator 1995, § 161, seria A nr. 324; dhe GJEDNJ, *Kaya kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 19 shkurt 1998, § 105, *Raportet e vendimeve dhe gjykimeve*1998-I; shih gjithashtu GJEDNJ, *Jasinskis kundër Letonisë*, nr. 45744/08, vendimi i gjykatës, 21 dhjetor 2010, § 71). Detyra për të kryer një hetim të tillë del në të gjitha rastet e vrasjes dhe vdekjeve tjera të dyshimta, pavarësisht nëse autorët ishin personat privatë apo agjentët e shtetit apo janë të panjohur (shih GJEDNJ, *Kolevi kundër Bullgarisë*, nr. 1108/02, vendimi i gjykatës, 5 nëntor 2009, § 191).

89. Autoritetet duhet të veprojnë vetë, sapo çështja të ketë arritur në vëmendjen e tyre, dhe ato nuk mund t'ia lënë atë iniciativës të të afërmit për të paraqitur ankesë formale apo të marrë përgjegjësinë për kryerjen e ndonjë procedure hetimore (shih GJEDNJ, *AhmetÖzkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, nr. 21689/93, vendimi i gjykatës, 6 prill 2004, § 310, shih gjithashtu GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, nr. 57950/00, vendimi i gjykatës i 24 shkurtit 2005, § 210).

90. Duke vendosur standardet për një hetim efektiv, gjykata ka shpallur që "përveç të qenit i pavarur, i qasshëm për familjen e viktimës me gatishmërinë dhe saktësinë, dhënies së elementit të mjaftueshëm për shqyrtim publik të hetimit dhe rezultateve të tij, hetimi duhet gjithashtu të jetë efektiv në kuptimin që të jetë në gjendje të shpie në përcaktimin nëse vdekja është shkaktuar në mënyrë të paligjshme dhe nëse po, kah identifikimi dhe dënimi i atyre që janë përgjegjës (shih GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 65 më lart, në § 191; shih gjithashtu GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, nr. 4704/04, vendimi i gjykatës, 15 shkurt 2011, § 63). Ky nuk është vetëm një obligim për arritjen e rezultateve, por edhe për përdorimin mjeteve të duhura. Autoritetet duhet të ndërmarrin çfarëdo hapash të arsyeshëm për të siguruar dëshmi lidhur me incidentin, duke përfshirë ndër të tjera dëshmitë e dëshmitarit okular, dëshmitë e mjekësisë ligjore dhe, ku është e nevojshme, një autopsi e cila siguron të dhëna të plota dhe të sakta për lëndimin dhe një analizë objektive të të gjeturave klinike, duke përfshirë shkaktarin e vdekjes. Çdo e metë në hetim e cila rrezikon aftësinë për të vërtetuar shkaktarin e vdekjes ose personin apo personat përgjegjës, do të rrezikojë të jetë si

parregullsi sa i përket këtij standardi (shih GJEDNJ, *AhmetÖzkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur më lart, § 312; dhe *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur më lart, § 212).

91. Në veçanti, përfundimi i hetimit duhet të bazohet në analizë të plotë, objektive dhe të paanshme të të gjitha elementeve relevante. Mosndjekja e një piste të qartë të hetimit rrezikon deri në shkallë vendimtare aftësinë për t'i vërtetuar rrethanat e rastit dhe identitetin e atyre që janë përgjegjës (shih GJEDNJ, *Kolevi kundër Bullgarisë*, përmendur në § 88 më lart, në § 201). Megjithatë, natyra dhe shkalla e shqyrtimit, të cilat plotësojnë pragun minimal të efektivitetit të hetimit, varen nga rrethanat e rastit të veçantë. Ato duhen vlerësuar në bazë të të gjitha fakteve relevante dhe në lidhje me realitetet praktike të punës hetimore (shih GJEDNJ, *Velcea dhe Mazăre kundër Rumanisë,* nr. 64301/01, vendimi i gjykatës, 1 dhjetor 2009, § 105).

92. Sa i përket kërkesës për shqyrtim publik, gjykata ka shpallur më tutje që duhet të ketë elemente të mjaftueshme të shqyrtimit publik të hetimit apo rezultateve të tij për të siguruar përgjegjësi në praktikë dhe në teori. Shkalla e shqyrtimit të kërkuar publik mundet të ndryshojë mjaft nga rasti në rast. Në të gjitha rastet, megjithatë, i afërmi i viktimës duhet të jetë i përfshirë në procedurë deri në shkallën që mbron interesat e tij legjitime (shih GJEDNJ, *AhmetÖzkan dhe të tjerët*, përmendur në § 89 më lart, në §§ 311-314; GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur në § 89 më lart, në §§ 211-214 dhe rastet e përmendura aty; GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës nr. 55721/07, 7 korrik 2011, § 167, KEDNJ 2011).

93. Gjykata gjithashtu ka theksuar rëndësinë e madhe të hetimit efektiv për gjetjen e së vërtetës se çfarë ka ndodhur, jo vetëm për familjet e viktimave por gjithashtu edhe për viktimat e tjera të krimeve të ngjashme, dhe gjithashtu publikun e gjerë, të cilët kanë të drejtë të dinë se çfarë ka ndodhur (GJEDNJ [DHL], *El-Masri kundër ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë*, nr. 39630/09, vendimi i gjykatës, 13 dhjetor 2012, § 191).

94. Organizata e Kombeve të Bashkuara gjithashtu pranon rëndësinë e së drejtës për të ditur të vërtetën. Sipas Sekretarit të Përgjithshëm të Organizatës së Kombeve të Bashkuara, "e drejta për ta ditur të vërtetën nënkupton njohurinë e tërë dhe të plotë rreth shkeljeve dhe ngjarjeve që kanë ndodhur, rrethanat e tyre specifike dhe kush mori pjesë në to..." (shih Raporti i Sekretarit të Përgjithshëm të OKB-së, Personat e zhdukur, Dokument i OKB-së A/67/267, 8 gusht 2012, § 5; shih gjithashtu Këshilli për të Drejtat e Njeriut i OKB-së, Rezolutat 9/11 dhe 12/12: E drejta për të ditur të vërtetën, 24 shtator 2008 dhe 12 tetor 2009; shih gjithashtu Raportin e raportuesit special mbi promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive fundamentale ndërsa luftohet terrorizmi, Ben Emmerson, Parimet kryesore për sigurimin e përgjegjësisë së zyrtarëve publikë për shkeljet e rënda dhe sistematike të të drejtave të njeriut në kontekst të iniciativave të shtetit kundër terrorizmit; Dokument i OKB-së A/KDNJ/22/52, 1 mars 2013).

c) Aplikueshmëria e nenit 2 në kontekstin e Kosovës

95. Paneli është i vetëdijshëm që vrasja e z. Krsto Millanoviq ndodhi një vit pas vendosjes së UNMIK-ut në Kosovë, pas konfliktit të armatosur kur krimi, dhuna dhe pasiguria ishin shumë të përhapura.

96. PSSP-ja nuk e konteston që UNMIK-u e kishte për detyrë ta hetonte rastin aktual sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Megjithatë, sipas PSSP-së, rrethanat unike të ndërlidhura me kontekstin e Kosovës dhe vendosjen e UNMIK-ut në fazën e parë të misionit, duhet marrë parasysh kur vlerësohet nëse ky hetim është në pajtim me nenin 2 të KEDNJ-së. Në esencë, PSSP-ja argumenton që nuk është e mundshme të vlejnë për UNMIK-un të njëjtat standarde të aplikueshme për një vend në një situatë normale.

97. Paneli konsideron që kjo ngrit dy pyetje kryesore: e para, nëse standardet e nenit 2 vazhdojnë të vlejnë në situatën e konfliktit apo dhunës së përgjithësuar dhe, e dyta, nëse standardet e tilla duhet konsideruar plotësisht të aplikueshme për UNMIK-un.

98. Sa i përket aplikueshmërisë së nenit 2 për UNMIK-un, Paneli rikujton që me miratimin e Rregullores së UNMIKU-t nr. 1999/1, më 25 korrik 1999, UNMIK-u mori përsipër obligimin që t'i zbatojë standardet e njohura ndërkombëtarisht për të drejtat e njeriut në ushtrimin e funksioneve të veta. Ky zotim u detajua në Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/24, të 12 dhjetorit 1999, përmes së cilës UNMIK-u mori përsipër obligimet sipas instrumenteve të caktuara ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, duke përfshirë KEDNJ-në. Në lidhje me këtë, Paneli tanimë ka gjetur se është e vërtetë që karakteri i përkohshëm i UNMIK-ut dhe vështirësitë e ngjashme duhet marrë parasysh në lidhje me një numër situatash, por në asnjë rrethanë këto elemente nuk mund të merren si arsyetim për uljen e standardeve të respektimit të të drejtave të njeriut, të cilat u inkorporuan sipas rregullit në mandatin e UNMIK-ut (shih PKDNJ, *Millogoriq dhe të tjerët,* nr. 38/08 dhe të tjerët, mendimi i 24 marsit 2011, § 44; *Berisha dhe të tjerët,* nr. 27/08 dhe të tjerët, mendimi i 23 shkurtit 2011,§ 25; *Laliq dhe të tjerët,* nr. 09/08 dhe të tjerët, mendimi i 9 qershorit 2012, § 22).

99. Sa i përket aplikueshmërisë së nenit 2 në situatat e konfliktit apo dhunës së përgjithësuar, Paneli rikujton që Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka vendosur aplikueshmërinë e nenit 2 në situatat pas konfliktit, duke përfshirë vendet e ish-Jugosllavisë (shih mes shembujve të tjerë, GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës,* përmendur në § 90 më lart dhe GJEDNJ, *Jularia kundër Kroacisë,* nr. 20106/06, vendimi i gjykatës, 20 janar 2011). Gjykata ka konsideruar më tutje që obligimi procedural sipas nenit 2 vazhdon të zbatohet në "kushte të rënda të sigurisë, duke përfshirë një kontekst të konfliktit të armatosur" (shih GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, përmendur në § 92 më lart, në § 164; shih gjithashtu GJEDNJ, *Güleq kundër Turqisë,* vendimi i gjykatës, 27 korrik 1998, § 81, Raportet 1998-IV; GJEDNJ, *Ergi kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 28 korrik 1998, §§ 79 dhe 82, Raportet 1998-IV; GJEDNJ, *AhmetÖzkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 89 më lart, në §§ 85-90, 309-320 dhe 326-330; *Isayeva kundër Rusisë,* përmendur në § 89 më lart, në §§ 180 dhe 210; GJEDNJ, *Kanlibaş kundër Turqisë*, nr. 32444/96, vendimi i gjykatës, 8 dhjetor 2005, §§ 39-51).

100. Gjykata ka pranuar që "ku vdekja [...] që duhet hetuar sipas nenit 2 ndodhin në rrethana të dhunës së përgjithësuar, konfliktit të armatosur apo kryengritjes, pengesat mund të vendosen në rrugën e hetuesve dhe [...] shtrëngesat konkrete mund të detyrojnë përdorimin e masave më pak efektive të hetimit apo mund të bëjnë që ndonjë hetim të shtyhet" (shih, GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar,* përmendur më lart në §164; GJEDNJ, *Bazorkina kundër Rusisë,* nr. 69481/01, vendimi i gjykatës, 27 korrik 2006, § 121). Megjithatë, gjykata konsideron që "obligimi sipas nenit 2 për të mbrojtur jetën detyron që, madje edhe në kushte të rënda sigurie, të gjithë hapat e arsyeshëm duhet

të ndërmerren për të siguruar se po kryhet një hetim efektiv dhe i pavarur për shkeljet e pretenduara të së drejtës për jetë (shih mes shumë shembujve të tjerë, GJEDNJ, *Kaya kundër Turqisë*, përmendur në §88 më lart në §§ 86-92; GJEDNJ, *Ergi kundër Turqisë*, përmendur më lart në §§ 82-85; GJEDNJ [DHL], *Tanrıkulu kundër Turqisë*, nr. 23763/94, vendimi i gjykatës, 8 korrik 1999, §§ 101-110, KEDNJ 1999-IV; GJEDNJ, *Khashiyev dhe Akayeva kundër Rusisë*, nr. 57942/00 dhe 57945/00, vendimi i gjykatës, 24 shkurt 2005, §§ 156-166; GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur më lart në §§ 215-224; GJEDNJ, *Musayev dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 57941/00 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 26 korrik 2007, §§ 158-165).

101. Ngjashëm, KDNJ konsideron që e drejta për jetë, duke përfshirë garancitë e veta procedurale, konsiderohet si e drejtë supreme nga e cila nuk lejohet kurrfarë shmangie, madje edhe në kohën e emergjencave publike të cilat kërcënojnë jetën e kombit (shih, KDNJ, Komenti i përgjithshëm nr. 6, përmendur në § 87 më lart, në § 1; KDNJ, *AbubakarAmirov dhe AïzanAmirova kundër Federatës Ruse*, komunikata nr. 1447/2006, mendimet e 22 prillit 2009, § 11.2, KDCP/C/95/D/1447/2006). Për më tepër, KDNJ ka shpallur aplikueshmërinë e nenit 2 (3), 6 dhe 7 të KNDCP me referencë specifike në obligimin e UNMIK-ut për të kryer hetime të duhura për zhdukjet dhe rrëmbimet në Kosovë (shih KDNJ, Observime përfundimtare të Komitetit për të Drejtat e Njeriut: Kosovë (Serbi), 14 gusht 2006, §§ 12-13, KDCP/C/UNK/CO/1).

102. Paneli vlerëson vështirësitë në të cilat UNMIK-u hasi gjatë fazës së parë të vendosjes së tij. Paneli thekson që rëndësia e duhur kushtuar çështjes së personave të zhdukur në Kosovë, nënkupton që UNMIK-u është dashur t'i marrë parasysh të dyja dimensionet humanitare dhe penale të situatës. Në veçanti, Paneli konsideron se rëndësia që u është kushtuar hetimeve penale dhe vështirësitë në Kosovë që kufizuan aftësinë e autoriteteve hetimore për t'i kryer hetimet e tilla, siç u përshkrua nga PSSP-ja, ishin vendimtare që UNMIK-u të krijojë nga fillimi një ambient të favorshëm për kryerjen e hetimeve kuptimplota. Kjo do të përfshinte krijimin e një sistemi ku do të hynin elementet e tilla, siç janë dhënia e përgjegjësisë së plotë për mbikëqyrjen dhe monitorimin e progresit në hetime, sigurimin e shqyrtimit të rregullt të gjendjes së hetimeve dhe një proces për dorëzim të duhur të rasteve ndërmjet nëpunësve apo njësive të ndryshme të Policisë së UNMIK-ut. Një sistem i tillë gjithashtu duhet marrë parasysh nevojat për mbrojtje të viktimave dhe dëshmitarëve (shih, *mutatis mutandis*, GJEDNJ, *R.R. dhe të tjerët kundër Hungarisë*, nr. 19400/11, vendimi i gjykatës, 4 dhjetor 2012, §§ 28-32), dhe gjithashtu të konsiderojë cenueshmërinë e veçantë të personave të zhvendosur në situatat pas konfliktit (shih GJEDNJ [DHL], *Sargsyan kundër Azerbajxhanit*, nr. 40167/06, vendimi i 14 dhjetorit 2011, § 145; dhe GJEDNJ [DHL], *Chiragov dhe të tjerët kundër Armenisë*, nr. 13216/05, vendimi i 14 dhjetorit 2011, § 146). Ndonëse kuptohet që vendosja dhe organizimi i organeve të policisë dhe drejtësisë ndodhi gradualisht, Paneli mendon që ky proces përfundoi në vitin 2003, kur sistemi i policisë dhe gjyqësisë në Kosovë nga Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së u përshkrua se "funksionon mirë" dhe është "i qëndrueshëm" (shih § 19 më lart).

103. Paneli më tutje tërheq vëmendjen që detyra e tij nuk është t'i shqyrtojë praktikat relevante apo pengesat e pretenduara për të kryer hetime efektive *in abstracto*, por vetëm në lidhje me aplikimin e tyre specifik në rrethana të veçanta të një situate që është çështje para tij (shih GJEDNJ, *Brogan dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës, 29 nëntor 1988,§ 53, seria A nr. 145-B). Kështu, Paneli pajtohet me PSSP-në, që natyra

dhe shkalla e shqyrtimit për të përcaktuar nëse efektiviteti i hetimit e plotëson pragun minimal varet nga rrethanat e rastit të caktuar. Për këto arsye, Paneli konsideron që do të vërtetojë në lidhje me secilin rast nëse janë ndërmarrë të gjithë hapat e arsyeshëm për të kryer një hetim efektiv siç përshkruhet nga neni 2, duke pasur parasysh realitetet e punës hetimore në Kosovë.

104. Në fund, duke iu përgjigjur vërejtjes së PSSP-së që neni 2 duhet interpretuar në një mënyrë që nuk ngarkon një barrë të papërballueshme dhe joproporcionale mbi autoritetet, në kontekst të aktiviteteve policore apo të prioriteteve dhe burimeve, Paneli e ka parasysh që Gjykata Evropiane ka vendosur që, ajo që arrin të bëhet barrë e papërballueshme dhe/apo joproporcionale, duhet të matet nga faktet dhe kontekstet shumë të veçanta (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës,* përmendur në § 90 më lart, në § 70; *Brecknell kundër Mbretërisë së Bashkuar,* nr. 32457/04, 27 nëntor 2007, § 62).

d) Pajtueshmëria me nenin 2 në rastin aktual

105. Duke iu kthyer veçorive të këtij rasti, Paneli së pari thekson deklaratën e ankueses se vrasja e z. Krsto Millanoviq iu raportua pothuaj menjëherë Policisë së UNMIK-ut dhe më pas MPB-së dhe Zyrës së prokurorit në Serbi. Në dokumentet në dispozicion në dosje konfirmohet se autoritetet e UNMIK-ut ishin informuar rreth këtij incidenti menjëherë pasi ndodhi dhe se hetimi ishte hapur po të njëjtën ditë (shih §§29, 33 dhe 37 më lart).

106. Qëllimi i këtij hetimi ishte të zbulonte të vërtetën rreth vrasjes së burrit të ankueses dhe t'i identifikojë autorët. Për t'i përmbushur këto qëllime, ata që kryen hetimin është dashur të kërkojnë, mbledhin dhe ruajnë materialin dëshmues; t'i identifikojnë dëshmitarët e mundshëm dhe të marrin deklarata nga ata; të identifikojnë autorin (ët) dhe t'i sjellin ata para gjyqit kompetent të themeluar me ligj.

107. Paneli rikujton që në mënyrë që të jenë efektive, veprimet hetimore duhet të kryhen shpejt dhe në mënyrë ekspeditive, me autoritetet që ndërmarrin të gjithë hapat e arsyeshëm dhe ndjekin pista të qarta të hetimit për të siguruar dëshmi lidhur me incidentin, duke përfshirë, *inter alia* dëshminë e dëshmitarit okular, dëshminë e mjekësisë ligjore, etj. Hetimi gjithashtu duhet të sigurojë element të arsyeshëm të shqyrtimit publik dhe të jetë arsyeshëm i qasshëm për familjen e viktimës. Përfundimi i hetimit duhet të bazohet në analizë të plotë, objektive dhe të paanshme të të gjitha elementeve relevante. Përveç kësaj, hetimi duhet të shqyrtohet periodikisht me qëllim që të sigurohet se të gjitha informatat në dispozicion janë marrë parasysh. Meqë obligimi për të hetuar nuk është obligim vetëm për arritjen e rezultateve por edhe për përdorimin e mjeteve të duhura, rrethanat e rastit të caktuar dhe realitetet praktike të punës hetimore duhet marrë parasysh gjatë vlerësimit të efektivitetit të hetimit (shih §§ 90-91 më lart).

108. Paneli rikujton se është kompetent *ratione temporis* për të vlerësuar pajtueshmërinë e hetimit me nenin 2 të KEDNJ-së vetëm për periudhën pas 23 prillit të vitit 2005, duke marrë parasysh gjendjen e rastit në atë datë (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjës e Hercegovinës,* përmendur në § 90 më lart, në § 70). Periudha nën shqyrtim përfundon më 9 dhjetor 2008, me marrjen përsipër nga EULEX-i të përgjegjësisë në fushën e administrimit të drejtësisë (shih § 22 më lart).

109. Paneli thekson në lidhje me këtë që, sipas Raportit vjetor të vitit 2000 të Policisë së UNMIK-ut, prej 19 shtatorit të vitit 1999, Policia e UNMIK-ut e kishte krejt përgjegjësinë për zbatimin e ligjit në rajonin e Prishtinës. Prandaj, ishte përgjegjësi e UNMIK-ut të sigurojë, *e para*, që hetimi të kryhet në mënyrë ekspeditive dhe efikase; *e dyta*, që i gjithë materiali relevant hetimor t'i dorëzohet siç duhet autoritetit që merr përgjegjësinë për hetim (EULEX-it); dhe *e treta*, që dosjet hetimore të mund të zbulohen dhe të merren nëse ka nevojë në ndonjë fazë më vonë.

110. Paneli është i ndërgjegjshëm që në çdo hetim faza fillestare është e një rëndësie të madhe dhe u shërben dy qëllimeve kryesore: identifikimit të pistës së hetimit dhe sigurimit të ruajtjes dhe mbledhjes së dëshmive për procedurat e mundshme të ardhshme gjyqësore (shih qëndrimin e Panelit për një çështje të ngjashme në rastin *X*., nr. 326/09 dhe të tjerët, mendimi i 6 qershorit 2013, § 81).

111. Në lidhje me këtë, Paneli rikujton faktet e këtij rasti të cilat qartë tregojnë se informatat rreth të shtënës kishin arritur te Policia e UNMIK-ut rreth një orë pas incidentit; në vendin e ngjarjes kishte arritur një patrullë e policisë dhe në njësit i KFOR-it, të cilat e siguruan atë dhe provuan ta gjejnë një të dyshuar. Hetuesit e NJRH-së dhe ekspertët e mjekësisë ligjore gjithashtu arritën në vendin e ngjarjes menjëherë, duke marrë një numër hapash hetimorë të nevojshëm dhe kuptimplotë, sikur kontrolli në vendin e krimit dhe regjistrimi, mbledhja e dëshmive, kontrollimi i zonës, regjistrimi i deklaratave të viktimës që kishte mbijetuar dhe dëshmitarëve të mundshëm, ekzaminimi i trupit të viktimës, etj. Hetimi penal për çështjen ishte hapur poashtu po të njëjtën ditë (shih §§ 33 - 41 më lart).

112. Paneli duhet të theksojë se në këtë rast kishte pak dyshim rreth natyrës joligjore të vrasjes së z. Krsto Millanoviq. Veprimi i Policisë së UNMIK-ut për të gjetur dhe ruajtur dëshminë për hetim të mëtejmë dhe procedura të mundshme penale duket të ketë qenë i shpejt dhe adekuat për rrethanat.

113. Megjithatë, Paneli konsideron se ky obligim nuk kërkon vetëm inicimin e një hetimi sa më shpejt që të jetë e mundshme, por gjithashtu për të shmangur vonesën e panevojshme në përfundimin e tij, pavarësisht rezultatit. Duke e vlerësuar këtë hetim nga kjo perspektivë, Paneli nuk mundet që mos ta marrë parasysh faktin se pas gushtit të vitit 2000 hetimi thjesht ishte "lënë" nga NJRH, pasi në dosje nuk është regjistruar asnjë veprim për gati nëntë vjet, deri në qershor të vitit 2009, kur të gjitha informata e mbledhura ishin vendosur në një kallëzim penal dhe i ishin dorëzuar ZQPP në Prishtinë, për shqyrtim dhe veprim të mëtejmë (shih §§ 52 dhe 53 më lart). Paneli nuk mund ta shoh asnjë arsye për një ndërprerje të tillë të papritur të hetimit, madje pa shkuar as deri në gjysmën e rrugës përmes procesit. Dhe UNMIK-u as që ishte në gjendje të paraqesë ndonjë sqarim bindës për këtë ndërprerje dhe periudhën vijuese jashtëzakonisht të gjatë të mosveprimit të plotë.

114. Në lidhje me këtë, Paneli rikujton qëndrimin e tij në lidhje me kategorizimin e rasteve në "aktive" dhe "joaktive" të shprehur në rastet e ngjashme para tij (shih p.sh. PKDNJ, *B.A.*, nr. 52/09, mendimi i 14 shkurtit të vitit 2013, § 82, apo PKDNJ, PKDNJ, *Pejçinoviq*, nr. 89/09, mendimi i 13 marsit të vitit 2014, në § 178). Sipas mendimit të tij, çdo "kategorizim i një hetimi duhet bërë vetëm pasi të jenë ndërmarrë veprime minimale të mundshme hetimore dhe pasi të jenë mbledhur dhe analizuar informatat e arritshme."

115. Ndryshe nga shumë raste tjera të ngjashme para Panelit, në këtë rast policia kërkoi aktivisht për informata dhe pista në fazën fillestare, dhe në të vërtetë i gjeti ato (shih, *a contrario*, PKDNJ, *P.S.*, lënda nr. 48/09, mendimi i 31 tetorit të vitit 2013, § 107). Megjithatë, periudha e pasqaruar dhe e panevojshme nëntëvjeçare e mosveprimit pas fazës fillestare çoi te humbja e dëshmisë së mundshme (p.sh. i dyshuari kryesor kishte vdekur, [§ 55], disa dëshmi fizike u zhdukën [§ 56], viktima që mbijetoi refuzoi t'i japë më shumë deklarata policisë [§ 57]).

116. Madje edhe nëse në këtë rast hetuesit nuk panë ndonjë shpresë për sukses, dhe ata dëshiruan të përqendrohen në hetime tjera më "premtuese", ata së paku është dashur t'i plotësojnë zbrazëtitë për informata siç janë mungesa e një raporti të autopsisë për viktimën, ekzaminimi nga mjekësia ligjore i gëzhojave të plumbave dhe raportimi i çështjes te prokurori, për shqyrtim. Megjithatë, raporti i autopsisë nuk është në dosje, madje as tash, ndërsa veprimet e tjera ishin ndërmarrë vetëm në vitin 2011.

117. Paneli nuk mundettë mos e vërejë faktin se ekzaminimi më i shpejt i mundshëm i gëzhojave të plumbave do të kishte qenë i një rëndësie të madhe. Kjo do t'u ofronte hetuesve së paku informata për tipin dhe llojin e armës së përdorur, duke u mundësuar kështu të ngushtojnë kërkimin. Përveç kësaj, ajo armë e veçantë ka mundur të jetë e regjistruar në bazën e të dhënave të mjekësisë ligjore, e cila do t'u mundësonte hetuesve të nxjerrin përfundime të duhura dhe t'i planifikojnë veprimet e mëtejme në përputhje me rrethanat. Megjithatë, për fat të keq, këta hapa nuk janë ndërmarrë dhe kjo pistë e qartë e hetimit nuk është ndjekur. Paneli është i vetëdijshëm se madje në vitin 2011 nuk kishte përgjigje sa i përket përputhjes në bazën e të dhënave të mjekësisë ligjore për armën e përdorur në këtë krim. Sidoqoftë, kjo nuk e minon përfundimin e përgjithshëm se veprimi i tillë është dashur të bëhet sa më shpejt që të jetë e mundur pasi të jetë mbledhur dëshmia relevante.

118. Paneli rikujton qëndrimin e vet të dhënë në një kontekst të ngjashëm në lidhje me veprimet e policisë në situatat që karakterizohen me mungesë të provave. Në disa raste, Paneli ka theksuar se, e para, pothuajse çdo hetimi i mungojnë informata të rëndësishme në fazën fillestare. Qëllimi i çdo aktiviteti hetimor është gjetja e informatave të nevojshme për të plotësuar ato zbrazëti. Prandaj, mungesa e informatave nuk duhet të shfrytëzohet si argument për të mbrojtur mosveprimin nga autoritetet hetimore. E dyta, dosja në këtë rast, siç i është vënë në dispozicion Panelit, tregon se policia kishte pista për të punuar, të siguruara nga viktima që mbijetoi nga vetë fillimi, dhe ajo aktualisht kreu shumë veprime hetimore, megjithëse puna nuk ishte përfunduar (shih p.sh. PKDNJ, *Pejçinoviq*, përmendur në 114 më lart, në § 189).

119. Duke vlerësuar këtë hetim përkundrejt nevojës për të ndërmarrë hapa të arsyeshëm hetimorë dhe ndjekur pista të qarta hetimi për të marrë dëshmi, Paneli e ka parasysh se një dosje hetimore e mbajtur si duhet do të duhej t'i ketë të përfshira regjistrimet e të gjitha veprimeve hetimore dhe veçanërisht intervistave me ankuesin, të dyshuarit dhe të gjithë dëshmitarët potencialë të zhdukjes. Në të gjitha rastet, intervistat e tilla duhet të bëhen sa më shpejt që është e mundshme dhe duhet të regjistrohen dhe mbahen në dosjen e rastit[3].

[3]Shih: Manuali i OKB-së mbi Parandalimin Efektiv dhe Hetimin e Ekzekutimeve Jashtëligjore Arbitrare dhe Përmbledhëse, i miratuar më 24 maj 1989 nga Këshilli Ekonomik dhe Social, Rezoluta 1989/65.

120. Paneli thekson në këtë kontekst se NJRH-ja e riintervistoi viktimën që mbijetoi, z. I.S., vizitoi shtëpinë jashtë së cilës ndodhi vrasja dhe bisedoi me z. V.J. (shih § 43 më lart), dhe më vonë regjistroi deklaratën e tij (shih § 46 më lart), kërkoi informata nga inteligjenca në lidhje me rastin dhe mori disa sosh (shih §§ 46,48, 49 dhe 52 më lart) dhe provoi të aranzhojë një ekzaminim të mjekësisë ligjore të gëzhojave të plumbave të përdorur dhe pjesëve të metalit të gjetura në vendin e krimit. Megjithatë, siç u sqarua më lart, kjo ishte pasuar nga një periudhë 9-vjeçare gjatë të cilit hetimi kishte ngecur plotësisht, për asnjë arsye të qartë, kur akoma kishte veprime të qarta dhe të nevojshme për t'u bërë, veprime hetimore për t'u përfunduar dhe pista hetimore për t'u ndjekur.

121. Në veçanti, siç është përmendur më lart (shih § 51), NJRH zbuloi se më pak se dy muaj pas vrasjes, shqiptarët e Kosovës u vendosën në shtëpitë e viktimës dhe vëllait të tij, duke i blerë siç thuhet ato nga z. D.M., vëllai i z. Krsto Millanoviq. Kjo informatë është dashur të vlerësohet në dritë të faktit se në atë kohë kishte shumë aktivitet penal rreth pronave të paluajtshme që u takonin banorëve serbë të Kosovës, dhe se vetëm ditë më parë z. I.S., gjithashtu i afërm i ngushtë i viktimës, kishte dëshmuar se ai nuk ishte në dijeni për ndonjë marrëveshje për shitjen e shtëpisë. Kështu, sipas mendimit të Panelit, NJRH-ja së paku është dashur të insistojë për të parë dokumentet e blerjes nga z. B.Z. dhe vëllai i tij, dhe ta intervistojë z. D.M. Megjithatë, kjo nuk ishte bërë kurrë.

122. Duke u kthyer te periudha nën juridiksionin e tij, nga 23 prilli 2005, Paneli thekson se pas kësaj date kritike vazhdoi dështimi për të kryer veprime të nevojshme hetimore. Prandaj, të metat që ekzistonin deri në atë datë nuk janë adresuar. Kështu, në pajtim me obligimin e vazhdueshëm për të hetuar, vlerësimi për krejt hetimin është sjell brenda periudhës së juridiksionit të Panelit.

123. Megjithatë, pasi nuk ishte ndërmarrë asnjë veprim për t'i korrigjuar të metat e lartpërmendura në këtë rast të veçantë gjatë kësaj periudhe, Paneli konsideron se UNMIK-u dështoi t'i ndërmarrë të gjithë hapat e arsyeshëm drejt identifikimit të autorëve dhe sjelljes së tyre para drejtësisë, siç kërkohet me nenin 2 të KEDNJ-së (shih § 107 më lart).

124. Paneli gjithashtu rikujton vërejtjen e PSSP-së lidhur me refuzimin e I.S. që t'i japë deklaratë Policisë së Kosovës në mars të vitit 2011 (shih §§ 57 dhe 78 më lart), që kështu sugjerohej për mundësinë e mungesës së bashkëpunimit nga ana e tij.

125. Për sa i përket refuzimit të tij që të japë deklaratë tjetër në vitin 2011, Paneli, e para, do të dëshironte të ritheksojë se z. I.S. i kishte thënë policisë se ai nuk kishte asgjë për t'iu shtuar deklaratave të cilat ia kishte dhënë më parë Policisë së UNMIK-ut, e cila normalisht konsiderohet si konfirmim i dëshmitarit të kësaj deklarate të mëparshme. E dyta, sipas mendimit të Panelit, z. I.S. kishte arsye të kuptueshme të jetë i zemëruar nga kërkesa për të dhënë deklaratë tjetër, pothuaj 11 vjet pas incidentit. Në fund, pasi tha se ai nuk do të kishte qenë në gjendje që ta njohë atë që kishte shtënë madje pak orë pas incidentit, nuk ka të ngjarë se ai do të ishte në gjendje ta bëjë këtë 11 vjet më vonë.

126. Përveç kësaj, pasi nuk ishte identifikuar asnjë person i dyshuar për vrasjen e z. Krsto Millanoviq, Policia e UNMIK-ut ishte e obliguar t'i përdorte mjetet në dispozicion që i ka, për të shqyrtuar rregullisht progresin e hetimit, për të siguruar që asgjë nuk neglizhohet dhe që ndonjë dëshmi e re është marrë parasysh, dhe gjithashtu t'i informojë të afërmit lidhur me progresin e këtij hetimi. Megjithatë, në dosje nuk tregohet për ndonjë shqyrtim

të këtij rasti deri në vitin 2009, kur funksionet për zbatimin e ligjit tanimë ishim marrë përsipër nga EULEX-, ndërsa ky rast i veçantë i ishte dorëzuar më pas Policisë dhe prokurorëve të Kosovës.

127. Megjithëse dorëzimi i dosjes tek EULEX-i efektivisht e përfundon juridiksionin *ratione temporis* të Panelit në lidhje me këtë rast, Paneli nuk mund të mos e vërej faktin se me shqyrtimin e dosjes, në vitin 2011, prokurori përgjegjës i Kosovës e urdhëroi policinë të ndërmarrë veprime të caktuara, me qëllim të plotësimit të zbrazëtive në hetim, por më kot. Sipas mendimit të Panelit, një shqyrtim i duhur prokurorial i këtij hetimi në fazën më të hershme do të mund ta përshpejtonte Policinë e UNMIK-ut në ndërmarrjen e veprimeve shtesë, kështu që rasti nuk do të mbetej pa ndonjë veprim të duhur në vitet në vijim (shih p.sh. PKDNJ, *Stojkoviq*, lënda nr. 87/09, mendimi i 14 dhjetorit të vitit 2013, § 160; PKDNJ, *Pejçinoviq*, përmendur në § 114 më lart, në § 193).

128. Paneli është i vetëdijshëm se jo të gjitha krimet mund të zgjidhen dhe jo të gjitha hetimet mund të çojnë kah identifikimi dhe ndjekja penale e autorit (ëve). Paneli tanimë iu referuar më lart qëndrimit të Gjykatës Evropiane për sa i përket natyrës së obligimit procedural sipas nenit 2, i cili nuk "është vetëm një obligim për arritjen e rezultateve por edhe për përdorimin e mjeteve të duhura." Gjykata thekson qartë se nuk ka shkelje të nenit 2 nëse autoritetet ndërmarrin të gjithë hapat e arsyeshëm që munden për të siguruar dëshmi lidhur me një incident dhe përfundimi i hetimit bazohet në analizë të plotë, objektive dhe të paanshme të të gjitha elementeve relevante (shih §§ 90 - 91 më lart), madje edhe kur nuk është dënuar asnjë autor (shih p.sh. GJEDNJ rasti *Paliq*, i përmendur në § 90 më lart, në § 65 apo GJEDNJ [DHL], *Giuliani dhe Gaggio kundër Italisë* , nr. 23458/02, vendimi i 24 marsit të vitit 2011, §§ 301 dhe 326).

129. Në fund, për sa i përket kërkesës për shqyrtim publik, Paneli rikujton që neni 2 gjithashtu kërkon që në të gjitha rastet duhet të jetë i përfshirë në hetim i afërmi i viktimës deri në shkallën e nevojshme për të mbrojtur interesat e tij legjitime. Siç shihet nga dokumentet në dispozicion të Panelit, vetëm z. I.S. ishte intervistuar nga policia. As ankuesja e as ndonjë anëtar tjetër i familjes së tij nuk ishin kontaktuar nga policia.

130. Në dosjen në posedim të Panelit nuk pasqyrohet ndonjë kontakt me ankuesen apo anëtarët e tjerë të familjes së saj, me qëllimin që t'i mbajë ata të informuar për hetimin. Në lidhje me këtë, Paneli rikujton deklaratën e ankueses se pavarësisht ankesave të shumta, ajo nuk pranoi "asnjë përgjigje nga UNMIK-u, EULEX-i apo Policia e Kosovës për zgjidhjen e rastit."

131. Duke marrë parasysh mangësitë e përmendura procedurale, Paneli konsideron se hetimi nuk ishte i hapur për shqyrtim publik, siç kërkohet me nenin 2 të KEDNJ-së. Prandaj, Paneli përfundon se UNMIK-u dështoi që të përfshijë ankuesen në hetimin për vrasjen e burrit të saj deri në shkallën për të mbrojtur interesat e saj legjitime.

132. Në dritë të mungesave dhe mangësive të përshkruara më lart, Paneli konkludon që UNMIK-u dështoi që të kryejë një hetim efektiv për vrasjen e z. Krsto Millanoviq. Prandaj, është bërë një shkelje e nenit 2 të KEDNJ-së, obligimi procedural.

V. KOMENTE DHE REKOMANDIME PËRFUNDIMTARE

133. Në dritën e gjetjeve të Panelit në këtë rast, Paneli mendon se është e nevojshme ndonjë formë e dëmshpërblimit.

134. Paneli thekson që UNMIK-u si administrues territorial i Kosovës nga viti 1999 deri më 2008, kishte përgjegjësinë primare që t'i hetojë në mënyrë efektive dhe t'i ndjekë ata që ishin përgjegjës për vrasjen e z. Krsto Millanoviq, dhe se dështimi i tij për ta bërë këtë, paraqet shkelje të mëtejme serioze të të drejtave të viktimës dhe më të afërmve, në veçanti të së drejtës për ta ditur të vërtetën për çështjen.

135. Paneli thekson shqetësimet e PSSP-së që burimet joadekuate, veçanërisht në fillim të misionit të UNMIK-ut, e bën të vështirë arritjen e përmbushjes së obligimeve të UNMIK-ut për të drejtat e njeriut.

136. Do të ishte normale që UNMIK-u t'i marrë masat e duhura me qëllim që t'i ndalë shkeljet e gjetura dhe t'i korrigjojë aq sa është e mundshme efektet nga kjo. Megjithatë, siç ka theksuar Paneli më lart (shih § 22), përgjegjësia e UNMIK-ut në lidhje me administrimin e drejtësisë në Kosovë përfundoi më 9 dhjetor 2008, me marrjen përsipër nga EULEX-i të kontrollit të plotë operacional në fushën e zbatimit të ligjit. Prandaj, UNMIK-u nuk është më në pozitë të marrë masa që do të kenë ndikim të drejtpërdrejtë në hetime që ende janë në zhvillim e sipër para EULEX-it apo autoriteteve lokale. Gjithashtu, pas shpalljes së pavarësisë nga Institucionet e Përkohshme të Vetëqeverisjes të Kosovës, më 17 shkurt 2008, dhe më pas hyrjes në fuqi të Kushtetutës së Kosovës më 15 qershor 2008, UNMIK-u ndaloi kryerjen e funksioneve ekzekutive në Kosovë, dhe ky fakt kufizoi aftësinë e tij për të siguruar korrigjim të plotë dhe efektiv të shkeljeve të kryera, siç kërkohet me parimet e vendosura në të drejtën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut.

137. Paneli konsideron se kjo situatë faktike nuk e liron UNMIK-un nga obligimi i tij për t'i korrigjuar aq sa është e mundshme efektet e shkeljeve për të cilat është përgjegjës.

Për sa i përket ankueses dhe rastit Paneli konsideron se është e nevojshme që UNMIK-u:

- Në pajtim me praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut në situatat me juridiksion të kufizuar të shtetit (shih GJEDNJ [DHL], *Ilaşcu dhe të tjerët kundër Moldavisë dhe Rusisë*, nr. 48787/99, vendimi i gjykatës, 8 korrik 2004, *KEDNJ*, 2004-VII, § 333; GJEDNJ, *Al-Saadoon dhe Mufdhi kundër Mbretërisë së Bashkuar,* nr. 61498/08, vendimi i gjykatës, 2 mars 2010, § 171; GJEDNJ (DHL), *Catan dhe të tjerët kundër Moldavisë dhe Rusisë,* nr. 43370/04, 8252/05 dhe 18454/06, vendimi i gjykatës, 19 tetor 2012, § 109), duhet bërë përpjekje, me të gjitha mjetet diplomatike në dispozicion të tij *vis-à-vis* EULEX-it dhe autoriteteve të Kosovës, të marrë siguri që hetimet në lidhje me rastin në fjalë do të vazhdojnë në pajtueshmëri me kërkesat për një hetim efektiv siç parashihet me nenin 2, që rrethanat që kanë sjellë deri te vrasja e z. Krsto Millanoviq do të tregohen dhe që autorët do të sillen para drejtësisë. Ankuesja dhe/apo më të afërmit, do të informohen për veprimet e tilla dhe dokumentet relevante do t'u zbulohen atyre sipas nevojës;

- Të pranojë publikisht, brenda një kohe të arsyeshme, përgjegjësinë për sa i përket dështimit të UNMIK-ut që të hetojë në mënyrë adekuate vrasjen e z. Krsto Millanoviq dhe t'u kërkojë falje publike ankueses dhe familjes së saj për këtë;

- Të ndërmarrë hapa të duhur për pagesën e kompensimit adekuat për ankuesen, për dëmin e shkaktuar moral për shkak të dështimit të UNMIK-ut që të kryejë hetim efektiv.

Paneli gjithashtu e konsideron të nevojshme që UNMIK-u:

- Në pajtim me Rezolutën e Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së mbi "Parimet Bazë dhe Udhëzimet mbi të Drejtën për Kompensim dhe Dëmshpërblim për Viktimat për arsye të Shkeljeve të Mëdha të së Drejtës Ndërkombëtare për të Drejtat e Njeriut dhe Shkeljeve Serioze të së Drejtës Ndërkombëtare Humanitare" (A/Rez/60/147, 21 mars 2006), të ndërmarrë hapa të nevojshëm, përmes organizmave të tjerë të afërt me OKB-në që veprojnë në Kosovë, organeve lokale dhe organizatave joqeveritare, për krijimin e një programi të plotë dhe gjithëpërfshirës dëmshpërblimi, duke përfshirë kthimin e kompensimit, rehabilitimin, përmbushjen dhe garancitë për mospërsëritje për viktimat nga të gjitha komunitetet që kanë qenë subjekt i shkeljeve serioze të të drejtave të njeriut, të cilat ndodhën si pasojë e drejtpërdrejtë e konfliktit të Kosovës dhe gjatë tij;

- Të ndërmarrë hapa të nevojshëm para organeve kompetente të Kombeve të Bashkuara, duke përfshirë Sekretarin e Përgjithshëm të OKB-së, që të ndajë burime adekuate njerëzore dhe financiare për të siguruar që standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut mbështeten në çdo kohë nga OKB-ja, duke përfshirë kohën kur kryhen funksione administrative dhe ekzekutive mbi një territor, dhe të sigurojë monitorim efektiv dhe të pavarur;

PËR KËTO ARSYE,

Paneli, unanimisht,

1. **KONSTATON SE KA PASUR SHKELJE TË OBLIGIMIT PROCEDURAL SIPAS NENIT 2 TË KONVENTËS EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT;**

2. **REKOMANDON QË UNMIK-u:**

   a. **T'U KËRKOJË EULEX-it DHE AUTORITETEVE TË TJERA KOMPETENTE NË KOSOVË QË T'I NDËRMARRIN TË GJITHË HAPAT E MUNDSHËM ME QËLLIM TË SIGURIMIT QË HETIMI PENAL PËR VRASJEN E Z. KRSTO MILLANOVIQ DO TË VAZHDOJË NË PAJTIM ME NENIN 2 TË KEDNJ-së DHE QË AUTORËT TË SILLEN PARA DREJTËSISË;**

   b. **TË PRANOJË PUBLIKISHT PËRGJEGJËSINË PËR DËSHTIMIN E VET QË TË KRYEJË HETIM EFEKTIV PËR VRASJEN E BURRIT TË ANKUESES DHE T'I KËRKOJË FALJE PUBLIKE ANKUESES DHE FAMILJES SË SAJ;**

c. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR DREJT PAGESËS SË KOMPENSIMIT ADEKUAT ANKUESES PËR DËMIN MORAL NË LIDHJE ME GJETJEN E SHKELJEVE TË NENIT 2.**

d. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR PËR TË KRIJUAR NJË PROGRAM TË PLOTË DHE GJITHËPËRFSHIRËS DËMSHPËRBLIMI;**

e. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR NË KOMBET E BASHKUARA SI NJË GARANCI PËR MOSPËRSËRITJE;**

f. **TË MARRË MASA TË MENJËHERSHME DHE EFEKTIVE PËR T'I ZBATUAR REKOMANDIMET E PANELIT DHE TË INFORMOJË ANKUESEN DHE PANELIN RRETH ZHVILLIMEVE TË MËTEJME PËR KËTË RAST.**

Andrey Antonov
Zyrtar ekzekutiv

Marek Nowicki
Kryesues

Shtojca

SHKURTESAT DHE AKRONIMET

CCIU – Njësiti Qendror për Hetim Penal
CCPR – Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike
DOJ – Departamenti i Drejtësisë
DC- Gjykata e Qarkut
DPPO – Zyra e Qarkut e prokurorit publik
ECHR – Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut
ECtHR- Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut
EU – Bashkimi Evropian
EULEX – Misioni i Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë
FRY – Republika Federale e Jugosllavisë
HRAP – Paneli Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut
HRC – Komiteti i Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut
IACtHR– Gjykata Ndër-Amerikane për të Drejtat e Njeriut
ICMP – Komisioni Ndërkombëtar për Personat e Zhdukur
ICRC – Komiteti Ndërkombëtar i Kryqit të Kuq
ICTY – Tribunali Ndërkombëtar për Krime të Luftës në ish-Jugosllavi
IPP - Prokurori publik ndërkombëtar
KFOR – Forca Ndërkombëtare e Sigurisë (zakonisht e njohur si Forca e Kosovës)
KLA – Ushtria Çlirimtare e Kosovës
MoU - Memorandum i mirëkuptimit
MPU – Njësiti për Persona të Zhdukur
MUP –Ministria e Punëve të Brendshme e Serbisë (serbisht: *Министарствоунутрашнихпослова*)
NATO – Organizata e Traktatit të Atlantikut të Veriut
OMPF – Zyra për persona të zhdukur dhe mjekësi ligjore
OSCE – Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
RIU – Njësiti Rajonal për Hetim
SRSG – Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm
UN – Kombet e Bashkuara
UNHCR – Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë
UNMIK – Misioni i Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë
VRIC – Komisioni për Gjetjen dhe Identifikimin e Viktimave
WCIU – Njësiti për Hetim të Krimeve të Luftës